3. Η απαγόρευση πώλησης μεταξύ εγκεκριμένων μεταπωλητών που περιλαμβάνεται σε πρότυπη σύμβαση επιχείρησης, η οποία εφαρμόζει σύστημα επιλεκτικής διανομής, συνιστά περιορισμό της οικονομικής ελευθερίας των μεταπωλητών αυτών και, κατά συνέπεια, περιορισμό του ανταγωνισμού που εμπίπτει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Το γεγονός ότι η ενδιαφερόμενη επιχείρηση ουδέποτε παρεμπόδισε τις εξαγωγές των μεταπωλητών τους δεν αρκεί για να παραμεριστεί η σαφής απαγόρευση εξαγωγής.

4. Η ρήτρα που περιλαμβάνεται σε πρότυπη σύμβαση επιχείρησης, η οποία εφαρμόζει σύστημα επιλεκτικής διανομής, συνιστά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης αν επιτρέπει στην επιχείρηση αυτή να ενδιαφέρεται για τη διατύπωση των διαφημιστικών αγγελιών των μεταπωλητών ως προς τις τιμές πώλησης και να απαγορεύει τις αγγελίες αυτές.

5. Το σύστημα επιλεκτικής διανομής εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης αν προβλέπει όχι μόνο ποιοτική αλλά και ποσοτική επιλογή των μεταπωλητών. Αυτό συμβαίνει όταν επιχείρηση που εφαρμόζει ένα τέτοιο σύστημα επιφυλάσσει σ' αυτή το δικαίωμα να μην εγκρίνει νέο προσοντούχο μεταπωλητή αν, σε ορισμένη περιοχή, υπάρχει ήδη μεγάλος αριθμός μεταπωλητών και όταν περιορίζει την ελευθερία των μεταπωλητών, ακόμη και των εγκεκριμένων, να εγκατασταθούν σε περιοχή όπου αυτή κρίνει ότι η παρουσία τους είναι ικανή να επηρεάσει τον ανταγωνισμό μεταξύ μεταπωλητών.

Στην υπόθεση 86/82,

HASSELBLAD (GB) LIMITED, Λονδίνο, εκπροσωπούμενη από τους Deringer, Tessin, Herrmann και Sedemund, δικηγόρους Κολωνίας, και William T. Stockler, Solicitor Λονδίνου, με τόπο επίδοσης στο Λουξεμβούργο τα γραφεία της Vereins- und Westbank Internationale SA, 25, boulevard Royal,

προσφεύγουσα,

κατά

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, εκπροσωπούμενης από το νομικό της σύμβουλο John Temple Lang, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Oreste Montalto, μέλος της νομικής της υπηρεσίας, κτίριο Jean Monnet, Kirchberg,

καθής,

υποστηριζόμενης από την

CAMERA CARE LTD, εκπροσωπούμενη από τον Mark Barnes, Barrister, του Lincoln's Inn, επικουρούμενο από τους Pollard και Co., Solicitors, με τόπο επίδοσης στο Λουξεμβούργο στη διεύθυνση 50, route d'Esch,

παρεμβαίνουσα,

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή με την οποία ζητείται από το Δικαστήριο να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής της 2ας Δεκεμβρίου 1981 (IV/25.757) κατά το μέτρο που καθορίζεται στα αιτήματα της προσφεύγουσας,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους J. Mertens de Wilmars, πρόεδρο, K. Bahlmann και Y. Galmot, προέδρους τμήματος, P. Pescatore, A. O'Keeffe, G. Bosco και U. Everling, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Sir Gordon Slynn
γραμματέας: J. A. Pompe, βοηθός γραμματέας

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, καθώς και οι ισχυρισμοί και τα επιχειρήματα των διαδίκων συνοψίζονται ως εξής:

I — Τα περιστατικά και η έγγραφη διαδικασία

Η Victor Hasselblad AB (VHAB), που έχει την καταστατική της έδρα στο Göteborg, Σουηδία, κατασκευάζει φωτογραφικό υλικό ποιότητας.

Η VHAB συνήψε συμβάσεις αποκλειστικής διανομής με μεταπωλητές σε πολλές χώρες. Στις 28 Ιουνίου 1965, η VHAB κοινοποίησε στην Επιτροπή το πρότυπο της σύμβασής της αποκλειστικής διανομής. Με έγγραφο της 23ης Δεκεμβρίου 1976, η Επιτροπή αμφισβήτησε δύο ρήτρες της σύμβασης: την απαγόρευση εξαγωγής που έθετε το άρθρο 1, παράγραφος 2, και τη ρήτρα του άρθρου 8, κατά την οποία ο αποκλειστικός διανομέας όφειλε να λαμβάνει υπόψη τις συστάσεις του κατασκευαστή ως προς την πολιτική πωλήσεων και ως προς τις τιμές και τις εκπτώσεις. Κατά την Επιτροπή, το άρθρο 1, παράγραφος 2, ήταν αντίθετο προς την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, ενώ το άρθρο 8 δεν ήταν σύμφωνο προς τους κανόνες ανταγωνισμού της Συνθήκης της Ρώμης. Η VHAB δέχθηκε να συμμορφωθεί προς τις συστάσεις της Επιτροπής. Κατά συνέπεια, νέα διατύπωση της σύμβασης διανομής διαβιβάστηκε στην Επιτροπή στις 6 Μαρτίου 1978. Η σύμβαση αυτή εγκρίθηκε από την Επιτροπή, η οποία, με έγγραφο της 29ης Φεβρουαρίου 1979, γνώρισε στη VHAB ότι η σύμβαση ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 67/67 (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 65).

Η Hasselblad (GB) Limited (στο εξής: HGB) είναι εταιρεία δρετανικού δικαίου. Η HGB υπέγραψε σύμβαση αποκλειστικής διανομής με τη VHAB την 1η Ιανουαρίου 1958. Στις 2 Δεκεμβρίου 1975, υπεγράφη νέα σύμβαση μεταξύ των ίδιων μερών. Η σύμβαση αυτή τροποποιήθηκε στις 20 Νοεμβρίου 1977. Καμιά από τις συμβάσεις δεν προέβλεπε οιαδήποτε μορφή απαγόρευσης εξαγωγής, αλλά και οι δύο συμβάσεις κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή στις 25 Ιανουαρίου 1980.

Η HGB συνήψε τις δικές της συμβάσεις διανομής στο Ηνωμένο Βασίλειο για τις φωτογραφικές μηχανές και τον εξοπλισμό Hasselblad. Οι μεταπωλητές Hasselblad στο Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ ήταν περίπου 20 το 1975, ανέρχονται σήμερα σε 110 περίπου. Το αρχικό «dealer agreement» που χρησιμοποιούσε η HGB από την 1η Ιανουαρίου 1976 τροποποιήθηκε την 1η Ιανουαρίου 1979, και εν συνεχεία κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή το Δεκέμβριο 1979.

Η Camera Care

Η Camera Care Ltd είναι εταιρεία που έχει την καταστατική της έδρα στη Βόρεια Ιρλανδία. Τα εμπορικά της γραφεία είναι στο Λονδίνο. Η Camera Care συνήψε dealer agreement με τη HGB στις 7 Ιανουαρίου 1976. Η σύμβαση αυτή καταγγέλθηκε το Μάιο του 1978.

Η αμφισβητούμενη απόφαση

Η Camera Care υπέβαλε καταγγελία στην Επιτροπή σχετικά με την πρακτική της VHAB και των αποκλειστικών της διανομέων, ισχυριζόμενη ότι οι τελευταίοι παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης της Ρώμης. Η Επιτροπή εξέτασε την καταγγελία αυτή και κίνησε τη διαδικασία εφαρμογής του κανονισμού 17 (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25).

Στις 2 Δεκεμβρίου 1981, η Επιτροπή απεύθυνε απόφαση στην VHAB και σε έξι από τους αποκλειστικούς της διανομείς, ήτοι στις Hasselblad (GB) Ltd, Ilford (Ireland) Ltd, James Polack Aps., Telos SA, Prolux Sprl, Nordic, Im- und Export Handelsgesellschaft mbH.

Στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, οι κρίσιμες διατάξεις της απόφασης είναι οι εξής:

Άρθρο 1

Η εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Victor Hasselblad, της Hasselblad (GB), της Telos, της Ilford, της Prolux, της Polack και της Nordic, για να παρεμποδίσουν ή να αποθαρρύνουν τις εξαγωγές εξοπλισμού Hasselblad μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας συνιστά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

Άρθρο 2

(α) Οι συμφωνίες αποκλειστικής διανομής που καλύπτουν τον εξοπλισμό και έχουν συναφθεί μεταξύ της Victor Hasselblad και της Hasselblad (GB), της Telos, της Ilford, της Prolux, της Polack και της Nordic, αποτελούν, κατά το μέτρο που χορηγούν αποκλειστικότητα διανομής εξοπλισμού Hasselblad, παραβάσεις των διατάξεων του άρθρου 85, παράγραφος 1.

(β) Δεν χορηγείται εξαίρεση, σύμφωνα με το άρθρο 85 παράγραφος 3, για τις εναρμονισμένες πρακτικές και τις συμφωνίες αποκλειστικής διανομής που αναφέρονται στα άρθρα 1 και 2.

Άρθρο 3

(α) Το σύστημα αποκλειστικής διανομής που εφήρμοσε από το 1974 η Hasselblad (GB) με τις διατάξεις 6, 23 και 28 της συμφωνίας μεταπωλήσεως, την ποσο-

τική επιλογή των μεταπωλητών και τον επηρεασμό των τιμών μεταπωλήσεως, συνιστά παράβαση του άρθρου 85 παράγραφος 1.

(6) Η αίτηση εξαιρέσεως σύμφωνα με το άρθρο 85, παράγραφος 3, για το σύστημα αποκλειστικής διανομής απορρίπτεται.

(...)

Άρθρο 8

Με την παρούσα απόφαση επιβάλλονται τα κατωτέρω πρόστιμα:

(...)

στη Hasselblad (GB), πρόστιμο 165 000 ECU (εκατόν εξήντα πέντε χιλιάδες ECU), που αντιστοιχεί σε 93 642,12 στερλίνες (ενενήντα τρεις χιλιάδες εξακόσιες σαράντα δύο στερλίνες και 12 πένες).

Όσον αφορά την HGB, η Επιτροπή στήριξε την απόφασή της στα ακόλουθα περιστατικά:

1. Το σύστημα διανομής της Victor Hasselblad

Η VHAB είναι ο πρώτος κατασκευαστής διεθνώς φωτογραφικών μηχανών με αντανακλαστικό κάτοπτρο σχήματος 6 × 6. Η ποικιλία παραγωγής της περιλαμβάνει τέσσερα διαφορετικά μοντέλα φωτογραφικών μηχανών και 300 περίπου εξαρτήματα. Η VHAB εξάγει 40 % της παραγωγής της στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Η VHAB έχει αποκλειστικούς αντιπροσώπους σε κάθε κράτος μέλος, εκτός του Λουξεμβούργου.

Επί όλων των κύριων προϊόντων της, στα οποία περιλαμβάνονται οι φωτογραφικές μηχανές, οι φακοί και τα σώματα των φωτογραφικών μηχανών, η VHAB θέτει έναν αριθμό κατασκευής και καταγράφει τις πωλήσεις της στους αποκλειστικούς διανομής. Έτσι, η VHAB μπορεί να επαληθεύσει με ακρίβεια σε ποιους διέθεσε τα προϊόντα Hasselblad και σε ποια ημερομηνία. Καίτοι η ετήσια παραγωγή φωτογραφικών μηχανών και φωτογραφικού υλικού της VHAB περιλαμβάνει σχετικά μικρό αριθμό σειρών σε σχέση με την ετήσια διεθνή παραγωγή φωτογραφικών μηχανών με αντανακλαστικό κάτοπτρο, εντούτοις αντιπροσωπεύει σημαντική μερίδα του τομέα της αγοράς στην οποία η Victor Hasselblad ασκεί τη δραστηριότητά της, δηλαδή στον τομέα των φωτογραφικών μηχανών με αντανακλαστικό κάτοπτρο μέσου μεγέθους.

2. Η εφαρμογή των συμβάσεων αποκλειστικής διανομής

α) Τιμές και ανταγωνισμός

Η VHAB εκδίδει τιμολόγια για τις πωλήσεις της στους αποκλειστικούς διανομείς στην Κοινότητα βάσει διεθνούς ενιαίας τιμής. Οι τιμές εκφράζονται πάντοτε σε γερμανικά μάρκα.

Ο ανταγωνισμός στις τιμές και οι διακυμάνσεις των τιμών συναλλάγματος στο εσωτερικό της ΕΟΚ, όσον αφορά το φωτογραφικό εξοπλισμό, είναι τέτοιες ώστε οι χονδρέμποροι και οι λιανοπωλητές έχουν συμφέρον να αγοράζουν τον εξοπλισμό Hasselblad στις πλέον ενδιαφέρουσες τιμές, ακόμη και σε άλλα κράτη μέλη, και να τον μεταπωλούν, μετακυλίοντας τη διαφορά των τιμών επί των πελατών τους. Λόγω του ότι οι αποκλειστικοί διανομείς Hasselblad παρέχουν στους σημαντικούς τους πελάτες εκπτώσεις ή ενισχύσεις λόγω ποσότητας, οι μεταπωλητές Hasselblad επιδιώκουν να αυξήσουν τον κύκλο εργασιών τους μέσω των εξαγωγών.

Προκειμένου να συγκρατήσει το κύμα των παράλληλων εισαγωγών, με έκθεση σχετική με την προώθηση των πωλήσεων με τίτλο «A Policy for Europe» (πολιτική για την Ευρώπη) που συνέταξε η HGB στις αρχές του 1980, καταδικάζει την πρακτική αυτή ως ικανή να προκαλέσει την κατάρρευση των τιμών μεταπώλησης και, επομένως, του συνόλου του συστήματος διανομής Hasselblad. Με σημείωμα που απηύθυνε στη διεύθυνση της HGB στις 23 Μαΐου 1979, ένας εμπορικός αντιπρόσωπος παραπονέθηκε για το ζημιογόνο αποτέλεσμα των παράλληλων εισαγωγών αναφέροντας, παρεμπιπτόντως, την Camera Care ως έναν από τους κυριότερους υπεύθυνους.

β) Η παρεμπόδιση του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών

Η Επιτροπή προβάλλει με την απόφασή της ότι η HGB προσπάθησε να παρεμποδίσει τους αποκλειστικούς διανομείς της Ιρλανδίας, της Γαλλίας και του Βελγίου να εξάγουν προς το Ηνωμένο Βασίλειο εξοπλισμό και φωτογραφικές μηχανές Hasselblad, παρεμποδίζοντας έτσι το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

3. Μέτρα που αποβλέπουν στη διατήρηση της στεγανότητας των αγορών

Η απόφαση αναφέρει τρεις κατηγορίες μέτρων που χρησιμοποίησε η VHAB και η HGB προκειμένου να διατηρήσουν τη στεγανότητα των αγορών:

α) Έλεγχος των αριθμών κατασκευής

Η σύμβαση διανομής της VHAB υποχρεώνει τους διανομείς να καταγράφουν, κατά την πώληση εξοπλισμού, τους αριθμούς κατασκευής καθώς και το όνομα και τη διεύθυνση του αγοραστή και να επιτρέπουν ανά πάσα στιγμή στη VHAB να λαμβάνει γνώση του βιβλίου αυτού, όταν η τελευταία το ζητεί. Η VHAB, σε συνεργασία με τους βρετανούς, γάλλους, βέλγους και δανούς αποκλειστικούς διανομείς της, χρησιμοποίησε τον έλεγχο των αριθμών κατασκευής και το δικαίωμα της να λαμβάνει γνώση του βιβλίου εγγραφής, που διατηρούσε κάθε αποκλειστικός διανομέας, για να εξακριβώσει τα δίκτυα διανομής και να επισημάνει το μεταπωλητή εξαγωγέα, και αυτό προκειμένου να αποθαρρύνει τις εξαγωγές.

β) Ανταλλαγή τιμοκαταλόγων και όρων πώλησης

Η VHAB και οι αποκλειστικοί της διανομής εφάρμοσαν επί έτη σύστημα ανταλλαγής των τιμοκαταλόγων και των όρων πώλησης που ίσχυαν σε κάθε κράτος μέλος.

γ) Δυσμενής διάκριση για τα προϊόντα παράλληλης εισαγωγής στην υπηρεσία εξυπηρέτησης πελατών

Η VHAB παρέχει εγγύηση δώδεκα μηνών για τις φωτογραφικές της μηχανές και τον εξοπλισμό της. Οι αποκλειστικοί διανομείς αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εξασφαλίζουν την εν λόγω εγγύηση για τις φωτογραφικές μηχανές που καλύπτει η VHAB. Από την 1η Ιανουαρίου 1979, η HGB εισήγαγε νέο σύστημα εγγύησης, το πιστοποιητικό εγγύησης «Silver Service», με το οποίο αυξάνει σε είκοσι τέσσερις μήνες την εγγύηση του κατασκευαστή για τις φωτογραφικές μηχανές που εισάγει η HGB και πωλούνται από το επίσημο δίκτυο διανομής Hasselblad. Με τον τρόπο αυτό η HGB επιδίωκε να αγωνιστεί κατά των παράλληλων εισαγωγών. Οι διαφημιστικές αγγελίες της HGB που είχαν ως σκοπό την προώθηση του πιστοποιητικού «Silver Service» ήταν διατυπωμένες ως εξής: «Πλεονεκτήματα του πιστοποιητικού Silver Service: υπέρ εγγύηση — γρήγορη επισκευή... Οι κάτοχοι του πιστοποιητικού Silver Service απολαύουν πάντοτε απόλυτης προτεραιότητας εκ μέρους μας».

Με δικόγραφο που πρωτοκολλήθηκε στο Δικαστήριο στις 10 Μαρτίου 1982, η Hasselblad (GB) άσκησε προσφυγή κατά της απόφασης, κατά το μέτρο που η απόφαση αυτή την αφορά. Με δικόγραφο που υπέβαλε στις 14 Ιουνίου 1982, η Camera Care ζήτησε να παρέμβει στη διαδικασία. Με διάταξη της 29ης Ιουνίου 1982, η αίτηση αυτή έγινε αποδεκτή. Η διαδικασία εξελίχθηκε κανονικά.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε την έναρξη της προφορικής διαδικασίας χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Πάντως, κάλεσε τους διαδίκους να απαντήσουν σε ορισμένα ερωτήματα.

II — Αιτήματα των διαδίκων

Η *προσφεύγουσα* ζητεί από το Δικαστήριο: να ακυρώσει τα άρθρα 1, 2, 3 και 8 της από-

φασης της Επιτροπής κατά το μέτρο που αναφέρονται στη HGB και να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Η *καθής* ζητεί από το Δικαστήριο: να απορρίψει την προσφυγή και να καταδικάσει τη HGB στα δικαστικά έξοδα.

III — Ισχυρισμοί και επιχειρήματα των διαδίκων

Η *HGB* προβάλλει οκτώ κύρια επιχειρήματα προς στήριξη της προσφυγής της. Αμφισβητεί τον ορισμό που η Επιτροπή δίνει στην αγορά και απορρίπτει τον ισχυρισμό της τελευταίας κατά τον οποίο η σύμβαση διανομής της Camera Care καταγγέλθηκε λόγω της πολιτικής τιμών που εφάρμοζε η Camera Care. Η HGB αρνείται ότι είχε στεγανοποιήσει την αγορά των προϊόντων Hasselblad ή ότι συμμετείχε σε εναρμονισμένη πρακτική με σκοπό τη στεγανοποίηση της αγοράς. Εξάλλου, απορρίπτει τον ισχυρισμό της Επιτροπής κατά τον οποίο η αποκλειστική σύμβαση διανομής που συνήφθη μεταξύ αυτής και της VHAB, και το εκλεκτικό σύστημα διανομής που ισχύει στο Ηνωμένο Βασίλειο, συνιστούν παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

Η HGB αντιτάσσει διάφορες αντιρρήσεις στη διαδικασία που ακολούθησε η Επιτροπή κατά τη διάρκεια των ελέγχων και στη μεταχείριση που η Επιτροπή επιφύλαξε στα αποδεικτικά μέσα τα οποία η HGB προσκόμισε τόσο κατά την απάντηση στη γνωστοποίηση των αιτιάσεων όσο και κατά τη μεταγενέστερη ακρόαση.

Τέλος, η HGB θεωρεί ότι το ύψος του προστίμου που επέβαλε η Επιτροπή είναι υπερβολικό και ισχυρίζεται ότι δεν είναι σε θέση να το πληρώσει.

α) Το μερίδιο της αγοράς

Η HGB προβάλλει ότι ακόμη και αν οι περιορισμοί στο εμπόριο υπήρχαν, δεν ενέπιπταν στο άρθρο 85, παράγραφος 1, διότι δεν δημιουργούσαν αισθητό αποτέλεσμα επί του ανταγωνισμού ή επί του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών, λόγω κυρίως του γεγονότος ότι το μερίδιο της αγοράς των φωτογραφικών μηχανών Hasselblad είναι μικρό.

Με την απόφασή της, η Επιτροπή ορίζει τη σχετική αγορά ως την αγορά «φωτογραφικών μηχανών με αντανακλαστικό κάτοπτρο μεσαίου μεγέθους». Κατά τη HGB ο ορισμός αυτός δεν περιλαμβάνει παρά μόνο μηχανές όπως η Bronica, Mamiya, Rollei καθώς και έναν τύπο Pentax. αλλά αντίθετα αποκλείει όλες τις μηχανές 35 χλστ. Η HGB δεν συμφωνεί με τον ορισμό που δίνει η Επιτροπή στη σχετική αγορά. Προβάλλει ότι οι φωτογραφικές μηχανές Hasselblad ανταγωνίζονται όχι μόνο τις άλλες φωτογραφικές μηχανές του ίδιου τύπου, που είναι πάρα πολλές, αλλά και τις μηχανές 35 χλστ. Η HGB υπογραμμίζει ότι οι μηχανές 35 χλστ. είναι τουλάχιστον τόσο περίπλοκες όσο και οι μηχανές Hasselbald· έχουν το ίδιο επίπεδο τεχνολογίας και κάποτε ακόμη υψηλότερο επίπεδο· η ποικιλία των εξαρτημάτων συγκρίνεται προς εκείνη των μηχανών Hasselblad και είναι δυνατό να επιτυγχάνονται, από μηχανές 35 χλστ. μεγεθύνσεις υψηλής ποιότητας. Προς στήριξη των επιχειρημάτων της, η HGB αναφέρεται σε διαφημιστικά έγγραφα και σε άλλα αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία, κατ' αυτήν, αποδεικνύουν σαφώς ότι οι φωτογραφικές μηχανές Hasselblad και οι μηχανές 35 χλστ. έχουν σοβαρό ανταγωνισμό και αποτελούν στην πραγματικότητα μια αγορά.

Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η *Επιτροπή* υποστηρίζει ότι οι φωτογραφικές μηχανές μέσου μεγέθους συνιστούν ξεχωριστή αγορά που αποτελείται από μηχανές υψηλής ποιότητας, οι οποίες αγοράζονται μόνο από ελάχιστους επαγγελματίες φωτογράφους και ελάχιστους έμπειρους και πλούσιους ερασιτέχνες. Στις μηχανές αυτές χρησιμοποιούνται φιλμ μεσαίου μεγέθους δηλαδή φιλμ 6 εκ. πλάτους, ώστε τα αρνητικά είναι μεγαλύτερα και, επομένως, χρειάζονται μικρότερη μεγέθυνση από τα αρνητικά των φιλμ 35 χλστ. Η Επιτροπή προβάλλει ότι καίτοι αληθεύει ότι ορισμένες φωτογραφικές μηχανές 35 χλστ. είναι εξίσου καλές όσο οι μηχανές μεσαίου μεγέθους, εντούτοις αυτό δεν μεταβάλλει το

συμπέρασμά της κατά το οποίο οι φωτογραφικές μηχανές μεσαίου μεγέθους συνιστούν χωριστή αγορά από εκείνη των μηχανών 35 χλστ. Προς στήριξη του ισχυρισμού της, η Επιτροπή επικαλείται το Economist Intelligence Unit Report αριθ. 70 με τίτλο «The UK Market for Amateur Photography» (1979) και τις στατιστικές που κατάρτισε η British Photographers Importers Association για την περίοδο από 1ης Ιουλίου 1978 μέχρι 30 Ιουνίου 1979, από τις οποίες προκύπτει ότι, κατ' όγκο, το μερίδιο της Hasselbald στην αγορά των φωτογραφικών μηχανών Reflex, δηλαδή των 35 χλστ. και των φωτογραφικών μηχανών μεσαίου μεγέθους, ήταν 0,597 %, αλλά αντίθετα, το μερίδιό της στην αγορά των φωτογραφικών μηχανών μεσαίου μεγέθους ανερχόταν σε 26,05 %.

Με την απάντησή της, η *HGB* ισχυρίζεται ότι εναπόκειται τελικά στο μόνο καταναλωτή να ορίσει το μερίδιο της αγοράς. Οι στατιστικές που προσκόμισε η HGB καθώς και οι επιστολές και οι δηλώσεις ορισμένων από τους σημαντικότερους βρετανούς μεταπωλητές δείχνουν ότι η αγορά φωτογραφικών μηχανών 35 χλστ. και εκείνη των μηχανών Hasselbald είναι ουσιαστικά οι ίδιες.

Η *Camera Care* αμφισβητεί την αποδεικτική δύναμη των στοιχείων που προσκόμισε η HGB προς στήριξη του ορισμού της της σχετικής αγοράς.

β) Camera Care

Η *HGB* ισχυρίζεται ότι οδηγήθηκε στην καταγγελία του Dealer agreement που είχε συνάψει με την Camera Care για τρεις λόγους:

(i) Η Camera Care είχε παράλογες απαιτήσεις έναντι της HGB στον τομέα του εφοδιασμού. Η Camera Care τηλεφωνούσε συχνά στην HGB για να επικρίνει τη διαχείρισή της και τον εφοδιασμό της. Προσπάθησε να λάβει λεπτομερείς πληροφορίες ως προς τη ζήτηση από μελλοντικούς αγοραστές φωτογραφικών μηχανών Hasselblad ώστε να μπορεί να έρχεται σε άμεση επαφή με τους ενδιαφερομένους, βραχυκυκλώνοντας έτσι άλλους μεταπωλητές. Η Camera Care έγραφε απευθείας στη VHAB παραπονούμενη για τις ανεπαρκείς προμήθειες της HGB, πράγμα που έφερε σε δύσκολη θέση τη HGB.

(ii) Η Camera Care προσπάθησε να επισκευάσει τον εξοπλισμό Hasselblad χωρίς να διαθέτει τα απαραίτητα ανταλλακτικά. Κατά τη Hasselblad, η μέθοδος αυτή έθλαψε την καλή της φήμη.

(iii) Οι διαφημιστικές αγγελίες της Camera Care για τα προϊόντα Hasselblad ήταν αμφίβολης καλαισθησίας και δεν ανταποκρίνονταν στη φύση των προϊόντων αυτών.

Μία αγγελία που δημοσιεύτηκε το φθινόπωρο του 1977 σε μια ειδικευμένη επιθεώρηση είχε τον τίτλο: «Το σουηδικό μασάζ Victor Hasselbald βελτιώνει τις φωτογραφίες σας». Η HGB προσεβλήθη από τη δημοσίευση αυτή. Ο Barnard, της HGB, ήρθε σε επαφή με τον Hodes, ιδιοκτήτη της Camera Care, για να του εξηγήσει ότι κατά τη HGB η διαφημιστική αυτή αγγελία ήταν ακαλαίσθητη και συνιστούσε προσωπική προσβολή για το δρ. Victor Hasselblad, ο οποίος ζούσε ακόμη κατά την εποχή εκείνη. Ο Hodes υποσχέθηκε ότι η αγγελία δεν θα αναδημοσιευόταν. Όμως, η ίδια αγγελία δημοσιεύτηκε αργότερα στο «Industrial and Commercial Photograhers Directory and Buyers Guide» το 1978. Όταν ο Barnard τηλεφώνησε στο Hodes για να του ζητήσει να παράσχει εξηγήσεις ως προς τη δημοσίευση της προσβλητικής αγγελίας, ο τελευταίος αυτός ισχυρίστηκε ότι, όταν ο Barnard κατέστησε γνωστές τις αντιρρήσεις του, ήταν πολύ αργά για να αποσύρει την αγγελία. Η HGB δεν δέχεται την εξήγηση

αυτή. Πάντως, η Επιτροπή δέχεται αυτούσια την εξήγηση του Hodes σχετικά με τη δημοσίευση της αγγελίας.

Η HGB αρνείται ότι κατήγγειλε το dealer agreement λόγω της πολιτικής μείωσης των τιμών που εφάρμοζε η Camera Care. Η HGB ισχυρίζεται ότι προσκόμισε στην Επιτροπή αποδεικτικά στοιχεία που αποδεικνύουν ότι και άλλοι μεταπωλητές Hasselblad μείωναν αισθητά τις τιμές τους. Η HGB δεν κατήγγειλε τη συμφωνία ως προς κανένα από τους μεταπωλητές αυτούς. Κατά τη HGB, από αυτό προκύπτει ότι η καταγγελία της σύμβασης της Camera Care δεν ήταν ένα στοιχείο γενικής πολιτικής που απέβλεπε στη στεγανοποίηση της αγοράς των προϊόντων Hasselblad.

Αντίθετα από ό,τι μπορούσε να προκύψει από τα περιστατικά όπως τα εμφανίζει η Επιτροπή, η HGB ισχυρίζεται ότι μεταχειρίστηκε την Camera Care κατά τρόπο άριστο. Παρέσχε στην Camera Care την προθεσμία προειδοποίησης που προέβλεπε το dealer agreement. Μετά την καταγγελία της σύμβασης αυτής, η HGB εξέτασε τη δυνατότητα να επαναλάβει τις προμήθειες προς την Camera Care, υπό τον όρο ότι η τελευταία θα αναλάμβανε την υποχρέωση να μην επαναλάβει τις ακαλαίσθητες αγγελίες ή να διεκδικεί ευνοϊκή μεταχείριση ή να επισκευάζει τις φωτογραφικές μηχανές κατά τρόπο που θλάπτει τη HGB.

Η *Επιτροπή* προβάλλει ότι το dealer agreement με την Camera Care καταγγέλθηκε λόγω της πολιτικής τιμών της τελευταίας. Προς στήριξη της επιχειρηματολογίας της, αναφέρεται μεταξύ άλλων στην αλληλογραφία που αντηλλάγη μεταξύ HGB και των δικηγόρων της και του θρετανικού υπουργείου εμπορίου και μεταξύ HGB και Ilford (Ireland) Ltd, από την οποία η Camera Care προμηθεύτηκε προϊόντα Hasselblad. Στις επιστολές αυτές, η HGB ανέφερε ρητά τις μειώσεις τιμών που εφάρμοζε η Camera Care. Η Επιτροπή στηρίζει επιπλέον την άποψή της επισύροντας την προσοχή στις συζητήσεις που έγιναν μεταξύ της HGB και της Camera Care, κατά τη διάρκεια των οποίων η HGB ζήτησε από την Camera Care να μην αναφέρεται στις αγγελίες της στις τιμές που εφάρμοζαν άλλοι μεταπωλητές.

Η άρνηση της HGB να αποδεχτεί την προσφορά της Camera Care, να της υποβάλει προς έγκριση τις μελλοντικές της αγγελίες πριν από τη δημοσίευσή τους, ερμηνεύεται από την Επιτροπή ως απόδειξη ότι η HGB ενδιαφερόταν για τις αγγελίες της Camera Care όχι μόνο επειδή ήταν ακαλαίσθητες, αλλά επίσης και ιδίως λόγω των τιμών. Η HGB αμφισβητεί τον ισχυρισμό αυτό. Με την απάντησή της, διατείνεται ότι κανένα αποδεικτικό στοιχείο δεν αποδεικνύει τις υποθέσεις της Επιτροπής. Η HGB ισχυρίζεται ότι, αντίθετα από κάθε εντύπωση που η Επιτροπή μπορούσε να έχει, ήταν διατεθειμένη από το θέρος του 1979, να επανεγκρίνει την Camera Care ως μεταπωλητή Hasselblad, ώστε δεν μπορούσε να έχει σοβαρές αντιρρήσεις κατά της πολιτικής της ως προς τις τιμές.

Η *Επιτροπή* δέχεται ότι η HGB δεν κατήγγειλε τις συμβάσεις που είχε συνάψει με άλλους πωλητές παρόλο ότι και αυτοί μείωσαν τις τιμές τους. Η HGB ισχυρίζεται με την απάντησή της ότι αυτό αποδεικνύει ότι η σύμβαση με την Camera Care δεν καταγγέλθηκε λόγω μείωσης των τιμών.

Η *Camera Care* ισχυρίζεται ότι το dealer agreement καταγγέλθηκε λόγω των τιμών. Οι διαφημιστικές αγγελίες, τις οποίες αμφισβητεί η HGB, ήταν απλώς πρόφαση για την καταγγελία της συμφωνίας. Τα επιχειρήματα της HGB που αφορούν τις κακές επισκευές στις οποίες προέβαινε η Camera Care δεν αποδείχτηκαν.

γ) Στεγανοποίηση της αγοράς

Η *HGB* προβάλλει ότι δεν προσπάθησε να στεγανοποιήσει την αγορά των προϊόντων

Hasselblad παρεμποδίζοντας τις παράλληλες εισαγωγές. Δέχεται ότι παρεμπόδισε τον εφοδιασμό της Camera Care σε εξοπλισμό Hasselblad μεταξύ Σεπτεμβρίου 1978 και Οκτωβρίου 1979. Τον Οκτώβριο του 1979, ακολουθώντας τη γνώμη των νομικών της συμβούλων, η HGB έπαυσε την πρακτική αυτή.

Η HGB υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν ανέφερε κανένα παράδειγμα — εκτός εκείνο της Camera Care — περίπτωσης κατά την οποία η HGB προσπάθησε να εμποδίσει τις παράλληλες εισαγωγές· πράγματι, η HGB δηλώνει ότι επιδίωξε το όλως αντίθετο κατά το μέτρο που στην πραγματικότητα είχε ενθαρρύνει τις εξαγωγές· σχετικά, θεωρεί ότι προσκόμισε αποδείξεις στην Επιτροπή.

Η HGB ισχυρίζεται ότι το πιστοποιητικό εγγύησης «Silver Service» ήταν ένα νόμιμο μέσο για να ανταγωνίζεται τις παράλληλες εισαγωγές. Δεν υπήρξε διάκριση εις βάρος των πελατών που δεν ήταν κάτοχοι του πιστοποιητικού αυτού. Η HGB σεβάστηκε τη διεθνή εγγύηση της υπηρεσίας εξυπηρέτησης πελατών της VHAB τουλάχιστον εξίσου με κάθε άλλο ευρωπαίο διανομέα. Η HGB δεν εισήγαγε διάκριση στο επίπεδο των επισκευών έναντι των φωτογραφικών μηχανών που ήταν αντικείμενο παράλληλων εισαγωγών. Δηλώνει ότι υπέβαλε στην Επιτροπή ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία που αποδεικνύουν την εμπορική της τιμιότητα.

Με το υπόμνημα της υπεράσπισης, *η Επιτροπή* προβάλλει ότι η HGB παρεμπόδιζε την Camera Care να προμηθεύεται προϊόντα Hasselblad κατά τη διάρκεια χρονικού διαστήματος εν πάση περιπτώσει ανώτερου του έτους. Εξάλλου, η αλληλογραφία που αντηλλάγη μεταξύ HGB και Ilford (Ireland) Ltd. δείχνει ότι η HGB αντιτάχθηκε στις πωλήσεις της Ilford προς τους υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου ακόμη κι όταν οι τελευταίοι αυτοί εμφανίζονταν αυτοπροσώπως στα καταστήματα της Ilford. Η πολιτική αυτή απέβλεπε στην προστασία των διανομέων Hasselblad στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Όσον αφορά το πιστοποιητικό εγγύησης «Silver Service», η Επιτροπή αναφέρει ότι οι διαφημιστικές αγγελίες της HGB για την υπηρεσία εξυπηρέτησης πελατών ανέφεραν ότι οι κάτοχοι του πιστοποιητικού τύγχαναν προτεραιότητας στην υπηρεσία εξυπηρέτησης των αγοραστών των φωτογραφικών μηχανών και του φωτογραφικού εξοπλισμού.

Με την απάντησή της, η HGB ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν προσκόμισε κανένα αποδεικτικό στοιχείο που να αποδεικνύει ότι η HGB εισήγαγε διακρίσεις εις βάρος των πελατών που δεν ήταν κάτοχοι πιστοποιητικού εγγύησης «Silver Service» είτε ως προς τη διεθνή εγγύηση ενός έτους της Victor Hasselblad είτε ως προς την υπηρεσία εξυπηρέτησης πελατών επί πληρωμή.

Η *Camera Care* υποστηρίζει ότι η HGB εισήγαγε διακρίσεις έναντι των παράλληλων εισαγωγών. Υπογραμμίζει τη διατύπωση ορισμένων διαφημιστικών αγγελιών που επιβεβαιώνουν ότι η HGB ευνοούσε τους κατόχους του πιστοποιητικού «Silver Service» σε σχέση με άλλους κατόχους φωτογραφικών μηχανών Hasselblad.

δ) Συνεννόηση με σκοπό τη στεγανοποίηση της αγοράς

Με την απόφασή της, η Επιτροπή προσάπτει στις VHAB, HGB, Ilford, Telos, Prolux, Polack και Nordic ότι συνεννοήθηκαν με σκοπό να στεγανοποιήσουν την αγορά των προϊόντων Hasselblad. Η HGB αρνείται ότι συμμετείχε στη συνεννόηση αυτή. Η Επιτροπή διατείνεται ότι η πρακτική αυτή απέβλεπε στην παρεμπόδιση των παράλληλων εισαγωγών. Η HGB απορρίπτει τους ισχυρισμούς αυτούς.

(i) Η παρεμπόδιση των παράλληλων εισαγωγών

Η Επιτροπή συμπεραίνει με την απόφασή της ότι η HGB προσπάθησε να παρεμποδίσει τις εισαγωγές προϊόντων Hasselblad που διέρχονταν από δίκτυα διαφορετικά από τα επίσημα. Το κυριότερο αποδεικτικό μέσο που επικαλείται η Επιτροπή είναι ένα έγγραφο με τίτλο «A Policy for Europe» (πολιτική για την Ευρώπη) και το οποίο συνέταξε η HGB το 1980, καθώς και τα πρακτικά της συνεδρίασης του διοικητικού συμβουλίου που έγινε στις 18 Αυγούστου 1978.

Η HGB ισχυρίζεται ότι, παραθέτοντας στην απόφασή της ένα μόνο απόσπασμα του εγγράφου «A Policy for Europe», η Επιτροπή παραποιεί το περιεχόμενο του εγγράφου αυτού το οποίο, κατά την HGB, απέβλεπε στο να ενθαρρύνει τη διαφήμιση και την προώθηση των προϊόντων Hasselblad. Το έγγραφο αναγνωρίζει ότι η «απόλυτη εδαφική προστασία» εντός της ΕΟΚ απαγορεύεται και η HGB διατείνεται ότι τα έγγραφα αναφέρουν ότι επιδίωκε να ασκεί τη δραστηριότητά της εντός του συστήματος που καθόριζε το κοινοτικό δίκαιο.

Όσον αφορά τα πρακτικά της συνεδρίασης του διοικητικού συμβουλίου της 18ης Αυγούστου 1978, η HGB θεωρεί ότι το σημείωμα αφορούσε «τον αγώνα κατά των πειρατικών εισαγωγών» με λυσσώδη ανταγωνισμό που έπρεπε πάντως να δοθεί με τα μέσα που εμπίπτουν στο πλαίσιο του άρθρου 85. Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Επιτροπή αναφέρει ότι τα πρακτικά επιβεβαιώνουν την άποψη κατά την οποία η HGB είχε προφανώς λάβει μέτρα για να αγοράσει εξοπλισμό Hasselblad από την Camera Care προκειμένου να είναι σε θέση να εξακριβώσει την προέλευσή του. Εξάλλου, τα πρακτικά ανέφεραν ότι το πιστοποιητικό «Silver Service» είχε χρησιμοποιηθεί ενόψει του αγώνα κατά των παράλληλων εισαγωγών.

Στην απόφασή της η Επιτροπή αναφέρεται στην αλληλογραφία και σε άλλα έγγραφα που αντηλλάγησαν μεταξύ HGB και ορισμένων αποκλειστικών διανομέων σε άλλα κράτη μέλη που, κατά την Επιτροπή, επιτρέπουν να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η HGB προσπάθησε να εμποδίσει τις εξαγωγές προς το Ηνωμένο Βασίλειο. Η HGB αναφέρει ότι τα σχετικά αποδεικτικά μέσα αφορούν όλα τον εφοδιασμό της Camera Care σε φωτογραφικές μηχανές και εξοπλισμό Hasselblad σε εποχή κατά την οποία η Camera Care δεν είχε πλέον την ιδιότητα του εγκεκριμένου μεταπωλητή και κατά την οποία η HGB θεωρούσε ότι οι διανομείς και οι εγκεκριμένοι μεταπωλητές δεν είχαν το δικαίωμα να προμηθεύουν τους μη εγκεκριμένους μεταπωλητές.

Η HGB κατηγορεί την Επιτροπή ότι επιδιώκει «να προσδώσει υπερβολική σημασία στην ατομική αυτή διαφορά μεταξύ HGB και Camera Care και να τη μετατρέψει σε γενική πολιτική . . .».

Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Επιτροπή αναφέρεται στην αλληλογραφία που αντηλλάγη μεταξύ VHAB και HGB και μεταξύ VHAB και Ilford (Ireland) Ltd που, κατά την Επιτροπή, αποδεικνύει ότι η VHAB ήθελε πάση θυσία να σταματήσει τις πωλήσεις της Ilford που προορίζονταν για εξαγωγή και όχι μόνο εκείνες που προορίζονταν για την Camera Care.

(ii) Η επίδραση επί των τιμών

Η HGB αναφέρει ότι η ανταλλαγή των τιμοκαταλόγων μεταξύ της VHAB και των διανομέων της καλυπτόταν πλήρως από τη σύμβαση διανομής 1965.

Το γεγονός ότι η HGB έλαβε τους τιμοκαταλόγους της Telos και της Polack απέβλεπε στο να αγωνιστεί κατά της Camera Care, δηλαδή να τις ανταγωνιστεί ως προς τις τιμές τους. Δεν υπήρξε συνεννόηση αποβλέπουσα στη στεγανοποίηση της αγοράς με την ανταλλαγή τιμοκαταλόγων.

ε) Η σύμβαση αποκλειστικής διανομής που συνήφθη μεταξύ VHAB και HGB

Η HGB προβάλλει ότι το άρθρο 2, στοιχείο α), της απόφασης δεν δικαιολογείται, όσον αφορά τη σύμβαση που συνήφθη μεταξύ VHAB και HGB. Η ίδια η Επιτροπή δέχθηκε στη γνωστοποίηση των αιτιάσεων ότι η σύμβαση δεν περιείχε καμιά διάταξη που μπορούσε να θεωρηθεί ως παραβίαση των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού. Εξάλλου, η HGB αναφέρει ότι η σύμβαση καλύπτεται από τον κανονισμό 67/67, εφόσον η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η HGB ευθυνόταν για την πρακτική δυσμενών διακρίσεων ως προς τις παράλληλες εισαγωγές.

Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η σύμβαση διανομής είναι παράνομη, εφόσον τα μέρη έλαβαν ορισμένα μέτρα με σκοπό την εδαφική προστασία και την παρεμπόδιση των παράλληλων εισαγωγών. Η παρέμβαση της HGB στο επίπεδο των παράλληλων εισαγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο στερεί αυτόματα τη σύμβαση διανομής της HGB από το πλεονέκτημα του κανονισμού 67/67 και του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ.

Με την απάντησή της, η HGB υπενθυμίζει ότι δεν εφάρμοσε απαγορεύσεις εξαγωγής αλλά μόνο προσπάθησε να σταματήσει τον εφοδιασμό μη εγκεκριμένου μεταπωλητή, δηλαδή της Camera Care. Ακόμη κι αν οι ενέργειες της HGB έναντι της Camera Care θεωρηθούν ως απαγόρευση εξαγωγής ή ως παρεμπόδιση των εισαγωγών, οι ενέργειες αυτές δεν μπορούν να θεωρηθούν εμπόδιο στην εξαίρεση κατά κατηγορίες βάσει του κανονισμού 67/67.

Με την ανταπάντησή της, η Επιτροπή θεωρεί αβάσιμη την άποψη κατά την οποία «μια μόνο περίπτωση» απαγόρευσης εξαγωγής δεν είναι ικανή να καταστήσει τον κανονισμό 67/67 ανεφάρμοστο. Ομοίως, ο κανονισμός 67/67 δεν επιτρέπει ανάμειξη στον εφοδιασμό μη εγκεκριμένων μεταπωλητών.

στ) Το dealer agreement

Με το άρθρο 3 της απόφασης επικρίνονται τα άρθρα 6, 23 και 28 του dealer agreement, η ποσοτική επιλογή των μεταπωλητών και η επίδραση επί των τιμών λιανικής πώλησης που εφάρμοζε η HGB.

Το άρθρο 6 είναι διατυπωμένο ως εξής:

«Όλα τα προϊόντα Hasselblad που παραδίδονται στο μεταπωλητή δυνάμει της παρούσας σύμβασης χρησιμοποιούνται από το μεταπωλητή σε εγκεκριμένα καταστήματα για τη λιανική πώληση (ή την πώληση για επαγγελματική χρήση) και (υπό την επιφύλαξη των εκτεθέντων) σε καμιά περίπτωση:

(α) δεν παραδίδονται από το μεταπωλητή ή με τη συναίνεση του μεταπωλητή σε κανένα άλλο πρόσωπο, επιχείρηση ή εταιρεία που ασκεί εμπορία ή που είναι ειδικευμένη στην πώληση φωτογραφικών μηχανών και φωτογραφικού εξοπλισμού στο Ηνωμένο Βασίλειο ή στην αλλοδαπή, ούτε

(β) πωλούνται εντός μη εγκεκριμένου καταστήματος χωρίς την προηγούμενη γραπτή συναίνεση της εταιρείας.»

Η HGB ισχυρίζεται ότι το άρθρο 6 περιελήφθη στο dealer agreement την 1η Ιανουαρίου 1979 με σκοπό να εμποδίσει τις πωλήσεις προϊόντων Hasselblad από μη εγκεκριμένους μεταπωλητές. Η αύξηση των πωλήσεων αυτών προκάλεσαν φόβους στη HGB ότι μπορούσαν να βλάψουν τη φήμη και το καλό όνομα των προϊόντων Hasselblad. Το άρθρο αυτό δεν απέβλεπε στην επιβολή απαγορεύσεως εξαγωγής.

Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Επιτροπή αναφέρει ότι το άρθρο 6 απαγορεύει γενικά κάθε μεταπώληση, εκτός από τη μεταπώληση στους καταναλωτές που κατοικούν στην εδαφική περιφέρεια του μεταπωλητή. Για το λόγο αυτό παρεμποδίζει το εμπόριο.

Το άρθρο 23 του dealer agreement υποχρεώνει το μεταπωλητή να αποσύρει κάθε διαφήμιση ή διαφημιστική αγγελία κατά της οποίας η HGB διατύπωσε γραπτές αντιρρήσεις. Η παράγραφος 60 της απόφασης αναφέρει ότι το «δικαίωμα λογοκρισίας μετά τη δημοσίευση» εμποδίζει τους μεταπωλητές να δημοσιεύουν τις τιμές. Η HGB ισχυρίζεται ότι η διάταξη αυτή αποβλέπει στο να εξασφαλίσει «ένα κοινό διαφημιστικό πρόγραμμα υψηλού επιπέδου».

Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Επιτροπή δεν δέχεται την ερμηνεία που η HGB δίνει στο άρθρο 23. Ισχυρίζεται ότι οι δύο διαφημιστικές αγγελίες της Camera Care, που προκάλεσαν αντιρρήσεις εκ μέρους της HGB, ανάγγελλαν και οι δύο μειωμένες λιανικές τιμές και στην περίπτωση αυτή αυτός ήταν ο πρωταρχικός λόγος που οδήγησε τη HGB να εγείρει αντιρρήσεις ως προς τις εν λόγω αγγελίες.

Η HGB δέχεται ότι προσπάθησε να εμποδίσει τις Ilford, Telos και Prolux να εφοδιάσουν την Camera Care με προϊόντα Hasselblad, αλλά για το μόνο λόγο ότι η Camera Care δεν ήταν πλέον εγκεκριμένος μεταπωλητής.

Η HGB προσάπτει στην Επιτροπή ότι περιγράφει τη διαφορά μεταξύ αυτής και της Camera Care ως γενική πολιτική που έχει ως σκοπό να παρεμποδίσει τις παράλληλες εισαγωγές. Κατά τη HGB, η κατηγορία αυτή δεν είναι βάσιμη. Η Επιτροπή δεν προσκόμισε κανένα αποδεικτικό στοιχείο που να αποδεικνύει ότι η HGB απαγόρευσε τις εξαγωγές από το Ηνωμένο Βασίλειο ή τις εισαγωγές εκ του Ηνωμένου Βασιλείου.

Η HGB ισχυρίζεται ότι δεν επέβαλε οιαδήποτε τιμή στους μεταπωλητές εξοπλισμού Hasselblad. Η Επιτροπή δεν προσκόμισε κανένα αποδεικτικό στοιχείο που να αποδεικνύει ότι η HGB επέβαλε τιμές στους μεταπωλητές της.

Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Επιτροπή επικαλείται την αλληλογραφία που αντηλλάγη μεταξύ Victor Hasselblad και Ilford (Ireland) Ltd και HGB και Ilford σχετικά με την πολιτική στον τομέα των τιμών και συνάγει από αυτό ότι η HGB προσπάθησε να επιβάλει ορισμένο επίπεδο τιμών.

Όσον αφορά την ποσοτική επιλογή των διανομέων, η HGB ισχυρίζεται ότι ο αριθμός των διανομέων Hasselblad θα είναι πάντοτε κατ' ανάγκη περιορισμένος λόγω του υψηλού κόστους που συνεπάγεται η κατοχή των κατάλληλων αποθεμάτων. Η HGB θεωρεί ότι ένας αποτελεσματικός μεταπωλητής πρέπει να πωλεί κατ' έτος εμπορεύματα αξίας 6 000 στερλινών τουλάχιστον προκειμένου να χρηματοδοτεί τον ελάχιστο όγκο αποθεμάτων που πρέπει να διαθέτει. Η HGB αναφέρει ότι η ίδια δεν περιορίζει τον αριθμό των μεταπωλητών της. Επομένως, κάθε ποσοτικός περιορισμός είναι η συνέπεια των εξόδων που συνεπάγεται η διατήρηση των αποθεμάτων προϊόντων Hasselblad.

Η Επιτροπή δεν δέχεται το επιχείρημα αυτό προβάλλοντας ότι η HGB παρεμπόδισε το εμπόριο μέσω κριτηρίων ποσοτικής επιλογής.

Η HGB έχει 110 περίπου μεταπωλητές στο Ηνωμένο Βασίλειο. Αν δεν υπήρχαν τα κριτήρια ποσοτικής επιλογής, 2 000 μεταπωλητές μπορούσαν να εγκριθούν ως μεταπωλητές Hasselblad. Κατά την Επιτροπή, εφόσον οι διανομείς Hasselblad εφάρμοσαν τις απαγορεύσεις εξαγωγής και προσπάθησαν να διατηρήσουν παρόμοια επίπεδα τιμών στο εθνικό επίπεδο, είναι αδύνατο να λεχθεί ποιος θα ήταν ο όγκος των εισαγωγών ή των εξαγωγών αν ο ανταγωνισμός δεν περιοριζόταν.

Η *Camera Care* υπογραμμίζει ότι, ακόμη κι αν η ποσοτική επιλογή είναι αναπόφευκτη, δεν εξηγεί γιατί η HGB έκρινε αναγκαίο να απαγορεύσει τις «Cross-Supplies» (παράλληλο εφοδιασμό). Η απαγόρευση αυτή συνιστά καθαυτή ποσοτική επιλογή. Εξάλλου, η άρνηση να προμηθεύει ή να επιτρέπει τον παράλληλο εφοδιασμό των εισαγωγέων-πειρατών έχει αισθητό αποτρεπτικό αποτέλεσμα έναντι κάθε μεταπωλητή που σχεδιάζει να εισάγει προϊόντα Hasselblad.

Η Camera Care προβάλλει ότι η HGB χρησιμοποίησε το σύστημά της διανομής με σκοπό να επηρεάσει τις τιμές. Οι διαφημιστικές αγγελίες που δημοσίευαν οι μεταπωλητές δείχνουν ορισμένη ομοιομορφία ως προς τις τιμές, όταν οι τιμές

αναγγέλλονται, και επιφύλαξη ως προς τις τιμές στις άλλες περιπτώσεις.

Διαδικασία

Η *HGB* προβάλλει ορισμένες αντιρρήσεις ως προς τη μέθοδο ελέγχου που ακολούθησε η Επιτροπή.

Υποστηρίζει ότι η γνωστοποίηση των αιτιάσεων προς τη VHAB και τη HGB περιείχε ένα απόσπασμα από την αλληλογραφία που αντηλλάγη μεταξύ HGB και του δικηγόρου της, το οποίο ήταν εμπιστευτικό και που ο δικηγόρος της HGB αρνήθηκε να προσκομίσει κατά τη διάρκεια των ελέγχων που πραγματοποίησε η Επιτροπή. Επιπροσθέτως, κατά παράβαση των υποχρεώσεων που υπέχει δάσει του άρθρου 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 17/62, η Επιτροπή ανακοίνωσε στην Camera Care πληροφορίες άκρως εμπιστευτικές επί των υποθέσεων που αφορούν τη HGB, και που περιλαμβάνουν την εμπορική της στρατηγική, λεπτομέρειες επί του κύκλου εργασιών της και επί των κερδών και ζημιών της. Από το γεγονός αυτό, η HGB υπέστη σημαντική ζημία.

Η HGB ισχυρίζεται ότι τα περιστατικά που επικαλείται η Επιτροπή με την απόφασή της είναι τα ίδια με εκείνα που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση των αιτιάσεων. Η Επιτροπή δεν έλαβε γνώση των αποδεικτικών μέσων που προσκόμισε η HGB πριν και μετά την ακρόαση. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή παραβίασε την αρχή «της ισότητας των όπλων» στο πλαίσιο του αυτεπάγγελτου ελέγχου.

Η HGB προβάλλει ότι η απόφαση της Επιτροπής ελήφθη κατά παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΟΚ, λόγω ακριβώς της ανεπαρκούς αιτιολογίας της.

Πάντως, στην περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο θα διαπίστωνε ότι οι επιταγές του άρθρου 190 της Συνθήκης τηρήθηκαν, η HGB αντιτάσσει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε την ύπαρξη παράβασης του άρθρου 85.

Η *Επιτροπή* ισχυρίζεται ότι δεν υποχρεούται να λάβει υπόψη ή να απορρίψει όλα τα επιχειρήματα που προβάλλουν τα μέρη. Η μόνη της υποχρέωση συνίστατο στο να εκθέσει τα αποδεικτικά μέσα προς στήριξη της απόφασής της. Θεωρεί ότι εν προκειμένω εξεπλήρωσε την υποχρέωση αυτή.

Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η HGB ουδέποτε ζήτησε αποκατάσταση της ζημίας που διατείνεται ότι υπέστη από το γεγονός ότι η Επιτροπή αποκάλυψε εμπιστευτικές πληροφορίες και επαγγελματικά απόρρητα. Επιπλέον, η HGB ουδέποτε διευκρίνισε ακριβώς τη ζημία που υπέστη.

Η *Camera Care* προβάλλει ότι οι επιταγές του άρθρου 190 τηρήθηκαν στην παρούσα υπόθεση. Η Επιτροπή υποχρεούται μόνο να αναφέρει τους λόγους που αιτιολογούν την απόφασή της και όχι τους λόγους που την οδήγησαν να απορρίψει τα νομικά και πραγματικά επιχειρήματα τα οποία προέβαλε η προσφεύγουσα.

Το πρόστιμο

Η HGB προβάλλει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 5, του κανονισμού 17, οι πράξεις που εμπίπτουν στα όρια των δραστηριοτήτων που περιγράφονται στην κοινοποίηση δεν υπόκεινται σε πρόστιμο «αν είναι προγενέστερες της αποφάσεως με την οποία (η Επιτροπή) δέχεται ή αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης». Κατά συνέπεια, καίτοι η HGB ζήτησε το θέρος του 1978 να παύσουν οι πωλήσεις της Ilford προς την Camera Care, η ενέργεια αυτή δεν μπορεί να είναι αντικείμενο προστίμου, διότι η συμφωνία μεταξύ VHAB και των άλλων διανομέων, η οποία κοινοποιήθηκε το 1965, περιείχε απαγόρευση εξαγωγής.

Η Επιτροπή αντιτάσσει ότι η HGB πλανάται όταν αναφέρει ότι η κοινοποίηση προστατεύει τις εταιρείες από την επιβολή προστίμου λόγω παρεμπόδισης των εξα-

γωγών, ακόμη και όταν η Victor Hasselblad πληροφορήθηκε ότι η απαγόρευση εξαγωγής έπρεπε να καταργηθεί και δέχθηκε να την καταργήσει. Ο ισχυρισμός της HGB συνεπάγεται ότι μια επιχείρηση μπορεί κατά τρόπο απατηλό να καταστήσει πιστευτό στην Επιτροπή ότι έθεσε τέρμα σε απαγόρευση εξαγωγής και να εξακολουθήσει να προστατεύεται από την επιβολή προστίμων.

Η HGB ισχυρίζεται ότι το πρόστιμο που επέβαλε η Επιτροπή δεν δικαιολογείται. Ακόμη κι αν η παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, αποδεικνυόταν, το πρόστιμο είναι δυσανάλογο. Αν η HGB εξαναγκαζόταν να πληρώσει το πρόστιμο και κυρίως αν της επιβαλλόταν να το καταβάλει σε μια μόνο δόση, πιθανόν να αναγκαζόταν να παύσει την εμπορική της δραστηριότητα.

Η Επιτροπή αναφέρει ότι η HGB δεν προέβαλε κανένα λόγο ικανό να αιτιολογήσει την αδυναμία της να πληρώσει το πρόστιμο. Η Επιτροπή αναφέρει ότι κάλεσε τη HGB να δώσει πληροφορίες ως προς την οικονομική της κατάσταση προκειμένου να της χορηγήσει επαρκή προθεσμία για να πληρώσει το πρόστιμο, αλλά δεν έλαβε καμιά πληροφορία.

Η Camera Care θεωρεί ότι το πρόστιμο είναι πολύ μικρό ενόψει του ετήσιου κύκλου εργασιών της HGB.

Ερωτήματα που υποβλήθηκαν στην Επιτροπή

1. Η Επιτροπή κλήθηκε να υποβάλει στο Δικαστήριο λεπτομερειακό κατάλογο όλων των περιπτώσεων άρνησης ή καθυστέρησης στην επισκευή από την προσφεύγουσα φωτογραφικών μηχανών Hasselblad για τις οποίες είχε γνώση κατά το χρόνο της απόφασής της.

   Εις απάντηση η Επιτροπή ανέφερε ότι η μόνη περίπτωση άρνησης για την οποία είχε γνώση ήταν η περίπτωση του Orbison, και ότι δεν έκρινε αναγκαίο να προβεί σε έρευνα επί των ειδικών περιπτώσεων καθυστέρησης κατά τρόπο τόσο λεπτομερειακό όσο απαιτούσε η απάντηση που πρέπει να δοθεί στο ερώτημα του Δικαστηρίου.

2. Η Επιτροπή κλήθηκε να διευκρινίσει ποιο ήταν κατά τον κρίσιμο χρόνο το μέσο χρονικό διάστημα επισκευής στα άλλα κράτη μέλη.

   Η Επιτροπή απάντησε ότι δεν είχε καμιά πληροφορία ως προς το απαιτούμενο μέσο χρονικό διάστημα για την επισκευή φωτογραφικών μηχανών Hasselblad στα άλλα κράτη μέλη.

IV — Προφορική διαδικασία

Οι διάδικοι αγόρευσαν κατά τη συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 1983.

Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 13ης Ιουλίου 1983.

Σκεπτικό

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 10 Μαρτίου 1982, η Hasselblad (GB) άσκησε, δυνάμει του άρθρου 173, δεύτερη παράγραφος, της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή με την οποία ζητεί τη μερική ακύρωση της απόφασης της Επιτροπής, της 2ας Δεκεμβρίου 1981, σχετική με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης (IV/25.757) που κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα στις 4 Ιανουαρίου 1982.

2 Η Victor Hasselblad AB (στο εξής: Victor Hasselblad), που έχει την έδρα της στο Göteborg, Σουηδία, κατασκευάζει φωτογραφικό υλικό υψηλής ποιότητας. Η εταιρεία συνήψε συμβάσεις αποκλειστικής διανομής με μεταπωλητές σε πολλές χώρες. Στις 28 Ιουνίου 1965, κοινοποίησε στην Επιτροπή το πρότυπο της σύμβασής της αποκλειστικής διανομής. Με έγγραφο της 23ης Δεκεμβρίου 1976, η Επιτροπή αμφισβήτησε δύο ρήτρες της σύμβασης που θεώρησε ασυμβίβαστες προς την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και τους κανόνες ανταγωνισμού της Συνθήκης. Με επιστολή της 10ης Φεβρουαρίου 1977, η Victor Hasselblad δέχθηκε να συμμορφωθεί προς τις συστάσεις της Επιτροπής. Κατά συνέπεια, στις 6 Μαρτίου 1978 απεστάλη νέα διατύπωση της σύμβασης διανομής προς την Επιτροπή η οποία, με έγγραφο της 20ής Φεβρουαρίου 1979, γνωστοποίησε στη Victor Hasselblad ότι η σύμβαση ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 67/67 της Επιτροπής, της 22ας Μαρτίου 1967 (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 65).

3 Η Hasselblad (GB) Ltd είναι εταιρεία βρετανικού δικαίου. Η εταιρεία αυτή συνήψε σύμβαση αποκλειστικής διανομής με τη Victor Hasselblad την 1η Ιανουαρίου 1958. Στις 2 Δεκεμβρίου 1975, νέα σύμβαση, η οποία δεν ήταν όμοια με την πρώτη σύμβαση που κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή, υπεγράφη μεταξύ των ίδιων μερών. Η σύμβαση αυτή τροποποιήθηκε στις 20 Νοεμβρίου 1977. Η σύμβαση, όπως τροποποιήθηκε, κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή στις 25 Ιανουαρίου 1980.

4 Η προσφεύγουσα συνήψε τις δικές της συμβάσεις διανομής στο Ηνωμένο Βασίλειο για τις φωτογραφικές μηχανές και τον εξοπλισμό Hasselblad. Ο αριθμός των μεταπωλητών του προϊόντος στο Ηνωμένο Βασίλειο υπερέβαινε τους 100 το 1982, ενώ ήταν περίπου 26 το 1975. Το «dealer agreement» που χρησιμοποίησε η προσφεύγουσα από την 1η Ιανουαρίου 1976 τροποποιήθηκε την 1η Ιανουαρίου 1979 και κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή το Δεκέμβριο 1979.

5 Η Camera Care Ltd είναι εταιρεία που έχει την καταστατική της έδρα στη Βόρεια Ιρλανδία. Τα εμπορικά της καταστήματα είναι στο Λονδίνο. Η Camera Care υπέγραψε dealer agreement με την προσφεύγουσα στις 7 Ιανουαρίου 1976. Η προσφεύγουσα κατήγγειλε τη σύμβαση αυτή το Μάιο του 1978.

6 Η Camera Care κατήγγειλε στην Επιτροπή την πρακτική της Victor Hasselblad και των αποκλειστικών της διανομέων, ισχυριζόμενη ότι οι τελευταίοι παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Η Επιτροπή εξέτασε την

καταγγελία αυτή και κίνησε τη διαδικασία εφαρμογής του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962 (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25).

7 Στις 2 Δεκεμβρίου 1981, η Επιτροπή απεύθυνε απόφαση στην Victor Hasselblad και σε έξι από τους αποκλειστικούς της διανομείς, ήτοι την προσφεύγουσα, την Ilford (Ireland) Ltd, την James Polack Aps, την Telos SA, την Prolux Sprl, την Nordic Im- und Export Handelsgesellschaft mbH, με την οποία διαπίστωνε ότι η εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ των εν λόγω μερών, με σκοπό να παρεμποδίσουν, να περιορίσουν ή να αποθαρρύνουν την εξαγωγή προϊόντων Hasselblad μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, συνιστά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

8 Με το άρθρο 2 της απόφασης διαπιστώνεται ότι οι συμφωνίες αποκλειστικής διανομής που συνήφθησαν μεταξύ της Victor Hasselblad και των εν λόγω διανομέων, κατά το μέτρο που χορηγούν αποκλειστικότητα διανομής των προϊόντων Hasselblad, συνιστούν παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1. Η εξαίρεση βάσει των διατάξεων του άρθρου 85, παράγραφος 3, δεν χορηγήθηκε.

9 Με το άρθρο 3 της απόφασης διευκρινίζεται ότι το σύστημα επιλεκτικής διανομής που εφάρμοσε η προσφεύγουσα από το 1974, συνιστά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, λόγω των ρητρών 6, 23 και 28 του dealer agreement, της ποσοτικής επιλογής των μεταπωλητών και του επηρεασμού που ασκεί επί των τιμών μεταπώλησης. Η αίτηση εξαίρεσης για το σύστημα εκλεκτικής διανομής, βάσει του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης, απερρίφθη.

10 Το άρθρο 4 ορίζει ότι οι επιχειρήσεις-αποδέκτες της απόφασης υποχρεούνται να παύσουν αμέσως τις παραβάσεις που διαπιστώνονται στα άρθρα 1, 2 και 3 και να απέχουν στο μέλλον να λαμβάνουν οιαδήποτε μέτρα που έχουν το ίδιο αντικείμενο ή αποτέλεσμα.

11 Το άρθρο 6 ορίζει ότι η προσφεύγουσα υποχρεούται να γνωστοποιήσει, σε τρεις μήνες από την λήψη της απόφασης και υπό μορφή που θα έχει εγκρίνει προηγουμένως η Επιτροπή,

— στους μεταπωλητές της ότι οι παράλληλες προμήθειες σε άλλους μεταπωλητές, καθώς και οι εξαγωγές προϊόντων Hasselblad σε άλλα κράτη μέλη δεν απαγορεύονται και δεν πρέπει να παρεμποδίζονται ή να αποθαρρύνονται με τη διατήρηση των τιμών σε ορισμένο επίπεδο ή κατά οιοδήποτε άλλον τρόπο·

— στους καταναλωτές, ότι η υπηρεσία εξυπηρέτησης πελατών που εξασφαλίζει ως κατασκευαστής επεκτείνεται σε όλα τα προϊόντα Hasselbald χωρίς διάκριση.

12 Το άρθρο 7 της απόφασης ορίζει ότι η Victor Hasselblad και η προσφεύγουσα υποχρεούνται να μην παρεμποδίζουν ή δυσχεραίνουν την πρόσβαση της Camera Care στα προϊόντα Hasselblad.

13 Στην προσφεύγουσα επιβλήθηκε πρόστιμο 165 000 ECU, ήτοι 93 642,12 λιρών στερλινών (άρθρο 8 της απόφασης).

14 Με την προσφυγή ζητείται η ακύρωση του άρθρου 1 της απόφασης, του άρθρου 2 καθόσον αφορά τη συμφωνία διανομής μεταξύ Victor Hasselblad και της προσφεύγουσας, του άρθρου 3 και του άρθρου 8 καθόσον αφορά την προσφεύγουσα.

15 Προς στήριξη της προσφυγής της η προσφεύγουσα προβάλλει πολλά επιχειρήματα:

(1) Η απόφαση της Επιτροπής παραβιάζει το άρθρο 190 της Συνθήκης· είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη, καθόσον τα διάφορα επιχειρήματα και περιστατικά που προέβαλε η προσφεύγουσα δεν εξετάστηκαν και η Επιτροπή δεν αναφέρει γιατί δεν απεδέχθη τα επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία που προέβαλε η προσφεύγουσα.

(2) Η Επιτροπή εξετίμησε εσφαλμένα τη σχετική αγορά και, αν είχε λάβει υπόψη την κατάλληλη αγορά, θα είχε διαπιστώσει ότι το μερίδιο της αγοράς που κατείχε η προσφεύγουσα ήταν ελάχιστο ώστε, ακόμη κι αν η συμπεριφορά που προσάπτεται στην προσφεύγουσα αποδεικνυόταν, δεν μπορούσε να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών κατά την έννοια του άρθρου 85 της Συνθήκης.

(3) Η προσφεύγουσα ουδέποτε συμμετέσχε σε εναρμονισμένη πρακτική με σκοπό να παρεμποδίσει, να περιορίσει ή να αποθαρρύνει την εξαγωγή των προϊόντων Hasselblad μεταξύ των κρατών μελών της Κοινότητας.

(4) Η σύμβαση αποκλειστικής διανομής που συνήφθη μεταξύ Victor Hasselblad και της προσφεύγουσας δεν συνιστά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

(5) Το σύστημα της επιλεκτικής διανομής που εφαρμόζει η προσφεύγουσα δεν συνιστά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1.

(6) Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή δεν μπορεί να επιβάλει πρόστιμο για συμπεριφορά σύμφωνη προς τη σύμβαση επιλεκτικής διανομής, η οποία κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή, πριν απορρίψει η τελευταία ρητά την εξαίρεση βάσει του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Τέλος, το ύψος του προστίμου είναι αδικαιολόγητο.

1. Η αιτιολογία της απόφασης

16 Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι η απόφαση δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη διότι η Επιτροπή δεν εξέθεσε τους λόγους που την οδήγησαν να απορρίψει τις απόψεις που προέβαλε η προσφεύγουσα, και ειδικότερα, διότι η απόφαση αποσιωπά πληθώρα μαρτυρικών καταθέσεων που προσκόμισε η προσφεύγουσα κατά τη διοικητική διαδικασία. Η απόφαση δεν είναι επομένως σύμφωνη προς το άρθρο 190 της Συνθήκης και πρέπει να ακυρωθεί.

17 Σχετικά πρέπει να υπομνηστεί ότι, καίτοι δυνάμει του άρθρου 190 της Συνθήκης, η Επιτροπή υποχρεούται να αναφέρει τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζεται η αιτιολογία της απόφασης και τους λόγους που την οδήγησαν να λάβει την εν λόγω απόφαση, η διάταξη αυτή δεν απαιτεί να διεξέρχεται η Επιτροπή όλα τα πραγματικά και νομικά σημεία τα οποία εξετάστηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία.

18 Στην αιτιολογία της επίδικης απόφασης η Επιτροπή εξέθεσε τους πραγματικούς και νομικούς λόγους στους οποίους στηρίχτηκε. Ο λόγος που στηρίζεται στην ανεπαρκή αιτιολογία δεν μπορεί, επομένως, να γίνει δεκτός.

2. Η σχετική αγορά

19 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω διότι το μερίδιο της αγοράς που κατέχει είναι ελάχιστο και, κατά συνέπεια, η συμπεριφορά που της προσάπτει η Επιτροπή δεν μπορεί να επηρεάσει κατά τρόπο αισθητό το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών. Η

Επιτροπή στήριξε την απόφασή της στη διαπίστωση ότι ο τομέας της αγοράς, στον οποίο η Victor Hasselblad ασκεί τη δραστηριότητά της, είναι ο τομέας των φωτογραφικών μηχανών με αντανακλαστικό κάτοπτρο μεσαίου μεγέθους. Ο ορισμός αυτός περιλαμβάνει μόνο ορισμένες φωτογραφικές μηχανές μεσαίου μεγέθους και αποκλείει όλες τις μηχανές 35 χλστ., ανεξαρτήτως του αν είναι λίγο ή πολύ περίπλοκες. Ορισμένες μηχανές 35 χλστ. ανταγωνίζονται πράγματι τις μηχανές Hasselblad. Αν η Επιτροπή είχε λάβει υπόψη τις μηχανές που ανταγωνίζονται πράγματι τις Hasselblad, δεν μπορούσε παρά να διαπιστώσει ότι το μερίδιο της αγοράς που κατέχει η προσφεύγουσα ήταν τόσο ασήμαντο ώστε το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών δεν μπορούσε να επηρεαστεί και, επομένως, το άρθρο 85, παράγραφος 1, δεν είχε εφαρμογή.

20 Η άποψη αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι η ίδια η Victor Hasselblad διαβεβαίωσε το 1978 ότι κατείχε τα παγκόσμια σκήπτρα, στον τομέα των φωτογραφικών με αντανακλαστικό κάτοπτρο μεσαίου μεγέθους. Σε επιστολή που απηύθυνε στην Επιτροπή το Δεκέμβριο του 1978, είχε υπολογίσει το μερίδιό της στον τομέα αυτό σε 20-25 % στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, 25 % στο Ηνωμένο Βασίλειο, 25 % στο Βέλγιο, 30 % στη Γαλλία, 50 % στην Ιταλία, 50 % στη Δανία, 50 % στις Κάτω Χώρες και 50 % την Ιρλανδία. Είναι αληθές ότι είχε προσθέσει ότι τις μηχανές Hasselblad ανταγωνίζονταν ορισμένες φωτογραφικές μηχανές 35 χλστ. τις οποίες κατονόμαζε, αλλά το γεγονός αυτό δεν είναι ικανό να αναιρέσει το δικό της ορισμό του τομέα των δραστηριοτήτων της, δηλαδή των φωτογραφικών με αντανακλαστικό κάτοπτρο μεσαίου μεγέθους.

21 Πρέπει να υπομνηστεί, όπως ορθώς έπραξε η Επιτροπή, ότι οι μηχανές Hasselblad χαρακτηρίζονται από (1) τη μορφή (φίλμ και διαστάσεις της εικόνας), (2) την ποιότητα στην αποτύπωση της εικόνας, (3) την ευχρηστία (λόγω του μεγέθους, του όγκου και της βασικής τους κατασκευής, δεδομένου του ότι η εικόνα φαίνεται εκ των άνω μέσω βαμπόγυαλου τοποθετημένου στην επάνω πλευρά του σώματος της μηχανής, η Hasselblad δεν είναι κατάλληλη για λήψη φωτογραφιών υπό ορισμένες συνθήκες, για παράδειγμα όταν αντικείμενο είναι κινητό), (4) την ποικιλία των εξαρτημάτων. Επιπροσθέτως, η υψηλή τιμή της Hasselblad περιορίζει την κατηγορία των πιθανών αγοραστών στους επαγγελματίες φωτογράφους, σ' αυτούς που τη χρησιμοποιούν για εμπορικούς σκοπούς ή στους ειδικούς, σ' αυτούς που έχουν πάθος για τη φωτογραφία ή στους αγοραστές που την αγοράζουν για λόγους προβολής. Πρέπει να θεωρηθεί ότι μόνο οι μηχανές που εικονίζουν το είδωλο και έχουν όμοια περίπου ή παρεμφερή χαρακτηριστικά είναι λογικά εναλλάξιμες και, επομένως, ανταγωνίζονται πράγματι τη μηχανή Hasselblad. Οι μηχανές Hasselblad είναι σχεδόν απαραίτητες για μεγάλο αριθμό καταναλωτών στα διάφορα κράτη μέλη της Κοινότητας.

22 Επιπλέον, κατά την ίδια την προσφεύγουσα, οι μηχανές Hasselblad έχουν φήμη που υπερβαίνει τη φήμη οιασδήποτε άλλης φωτογραφικής μηχανής διαθέσιμης σε ολόκληρο τον κόσμο και έχουν μεγάλη ζήτηση από τους επαγγελματίες φωτογράφους και τους διακεκριμένους ερασιτέχνες. Ακόμη και αν ο αριθμός των μηχανών που κατασκευάζονται κατ' έτος, 20 000 μονάδες περίπου, δεν είναι τόσο μεγάλος, η τιμή πώλησης είναι τέτοια ώστε ο κύκλος εργασιών της Victor Hasselblad να είναι σημαντικός, ακόμη δε ο κύκλος εργασιών που πραγματοποιεί η προσφεύγουσα υπερβαίνει ... κατ' έτος. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ο περιορισμός του εμπορίου των μηχανών αυτών μεταξύ κρατών μελών δεν έχει αισθητό αποτέλεσμα επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου.

23 Ο λόγος που στηρίζεται στο ότι το μερίδιο της αγοράς ήταν τόσο μικρό ώστε το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν είχε εφαρμογή δεν έχει, επομένως, αποδειχτεί και είναι απορριπτέος.

3. Η εναρμονισμένη πρακτική

24 Για να θεμελιώσει τη διαπίστωση της εναρμονισμένης πρακτικής κατά παράβαση του άρθρου 85 της Συνθήκης, όσον αφορά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή εκθέτει στην απόφασή της ότι, μεταξύ Ιουνίου και Οκτωβρίου 1978, η εγκατεστημένη στη Βόρεια Ιρλανδία επιχείρηση «The Amateur's Nook», προμηθεύτηκε από την Ilford, εγκεκριμένη διανομέα για την Ιρλανδία, μια παρτίδα μηχανών Hasselblad. Ένα μέρος από την παρτίδα αυτή μεταπωλήθηκε στην Camera Care. Μέσω δοκιμαστικών αγορών στις οποίες προέβαινε η προσφεύγουσα, αποδείχτηκε ότι το σχετικό εμπόρευμα είχε αρχικά παραδοθεί στην Ilford. Γι' αυτό η Victor Hasselblad παραπονέθηκε στην Ilford. Η Ilford, με επιστολή της 21ης Νοεμβρίου 1978, δέχτηκε να μην προβαίνει πλέον σε εξαγωγές και να διώχνει τους αλλοδαπούς αγοραστές που εμφανίζονται στην έδρα της. Η Ilford συμμορφώθηκε προς την απαγόρευση εξαγωγής μεταξύ Νοεμβρίου 1978 και Αυγούστου 1980. Το Δεκέμβριο του 1978, η προσφεύγουσα ζήτησε από την Ilford να της καταβάλει τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε λόγω των δοκιμαστικών αγορών στις οποίες προέβη από την Camera Care. Αφού η Ilford διαβεβαίωσε την προσφεύγουσα ότι θα κατέβαλλε κάθε προσπάθεια για να αποφύγει τις παράλληλες εξαγωγές, η τελευταία εγκατέλειψε το αίτημα επιστροφής των εξόδων.

25 Κατά την απόφαση, το Μάιο του 1978, ο ιδιοκτήτης της Camera Care παρήγγειλε μια σημαντική παρτίδα μηχανών Hasselblad στην Telos, εγκεκριμένο διανομέα για τη Γαλλία. Μέσω δοκιμαστικών αγορών στις οποίες προέβη η προ-

σφεύγουσα, αποδείχτηκε ότι το εμπόρευμα αυτό προερχόταν από την Telos. Μετά από παράπονα της προσφεύγουσας, η Telos αρνήθηκε άλλες πωλήσεις προς την Camera Care.

26 Κατά τον ίδιο τρόπο, η προσφεύγουσα παρενέβη στην Prolux, εγκεκριμένο διανομέα για το Βέλγιο, προκειμένου να εμποδίσει τις εξαγωγές μηχανών Hasselblad από το Βέλγιο προς το Ηνωμένο Βασίλειο και που προορίζονταν για την Camera Care.

27 Η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι, μετά την καταγελία της σύμβασης με την Camera Care το 1978, προσπάθησε να εμποδίσει την προμήθεια της τελευταίας με μηχανές Hasselblad, απευθυνόμενη στις Victor Hasselblad, Ilford (Ireland) Ltd, Telos και Prolux. Προβάλλει ότι, όταν η Camera Care έπαψε να είναι εγκεκριμένος μεταπωλητής, η προσφεύγουσα μπορούσε να νομίσει ότι οι εγκεκριμένοι διανομείς και μεταπωλητές δεν έπρεπε πλέον να προμηθεύουν την Camera Care. Πάντως, αφού έλαβε τη γνώμη του νομικού της συμβούλου, η προσφεύγουσα σταμάτησε από το Σεπτέμβριο του 1979 τις προσπάθειες απαγόρευσης των προμηθειών προς την Camera Care.

28 Η Επιτροπή ορθώς προβάλλει, χωρίς να αντικρούεται σοβαρά, ότι το Δεκέμβριο του 1979 η προσφεύγουσα είχε αγοράσει φωτογραφικές μηχανές από την Camera Care μέσω ενός από τους υπαλλήλους της, προκειμένου να αποδείξει την προέλευσή τους, έτσι ώστε να θεωρεί σωστά η Επιτροπή ότι η συμμετοχή της προσφεύγουσας στην εναρμονισμένη πρακτική διήρκεσε μέχρι το τέλος του 1979.

29 Επομένως, η συμμετοχή της προσφεύγουσας στην εναρμονισμένη πρακτική που απέβλεπε στον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο κατά την περίοδο από το Μάιο του 1978 μέχρι το Δεκέμβριο 1979 έχει αποδειχτεί.

4. Η σύμβαση αποκλειστικής διανομής μεταξύ Victor Hasselblad και προσφεύγουσας

30 Η πρώτη σύμβαση διανομής μεταξύ Victor Hasselblad και προσφεύγουσας χρονολογείται από το 1958. Η σύμβαση αυτή περιελάμβανε ρήτρα που απαγόρευε τις πωλήσεις από την προσφεύγουσα εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου. Το Δεκέμβριο του 1975 αντικαταστάθηκε με νέα σύμβαση αποκλειστικής διανομής, η οποία δεν περιελάμβανε καμιά απαγόρευση εξαγωγής. Βάσει αυτού, η σύμβαση

μπορούσε, σύμφωνα με τη διατύπωσή της, να τύχει της εξαίρεσης κατά κατηγορίες δυνάμει του κανονισμού 67/67 της Επιτροπής. Πάντως, η Επιτροπή εκθέτει με την απόφασή της, ότι η σύμβαση δεν μπορούσε να τύχει της εξαίρεσης αυτής διότι οι συμβαλλόμενοι έλαβαν μέτρα προκειμένου να παρεμποδίσουν την προμήθεια μεταπωλητών σε άλλες περιοχές εντός της Κοινής Αγοράς με προϊόντα στα οποία αφορούσε η σύμβαση, πράγμα που καθιστούσε ανεφάρμοστη, δυνάμει του άρθρου 3 του ίδιου κανονισμού, την εξαίρεση του άρθρου 1.

31 Σχετικά, η Επιτροπή επικαλείται κυρίως τη συμπεριφορά της Victor Hasselblad και της προσφεύγουσας όσον αφορά την προμήθεια της Camera Care που εξετάστηκε πιοπάνω.

32 Η Επιτροπή προβάλλει, επιπλέον, ότι η προσφεύγουσα θέσπισε εγγύηση, αποκαλούμενη «Silver Service Guarantee», η οποία εφαρμοζόταν αποκλειστικά στις μηχανές Hasselblad που εισάγονταν στο Ηνωμένο Βασίλειο από την προσφεύγουσα. Κάθε μηχανή Hasselblad είναι εγγυημένη από τον κατασκευαστή για περίοδο ενός έτους. Ο αποκλειστικός διανομέας υποχρεούται να προβαίνει στις αναγκαίες επισκευές. Η εγγύηση «Silver Service» επεκτείνει την περίοδο αυτή από ένα έτος σε 24 μήνες για τις εισαγόμενες από την προσφεύγουσα μηχανές. Κατά την Επιτροπή, η προσφεύγουσα με τη διαφήμισή της έθετε στη διάθεση αυτών που χρησιμοποιούν τις μηχανές και καλύπτονται από την εγγύηση «Silver Service» υπηρεσία επισκευών εντός 24 ωρών και παρείχε προτεραιότητα στις επισκευές αυτές.

33 Κατά την απόφαση της Επιτροπής (παράγραφος 57), όταν η προσφεύγουσα διενεργεί ταχύτερες επισκευές για τις μηχανές που εισάγονται «κανονικά» και θέτει έτσι σε μειονεκτική θέση τα προϊόντα Hasselblad, τα οποία εισήχθησαν με παράλληλες εισαγωγές καθιερώνει μέτρο που περιορίζει τον ανταγωνισμό.

34 Σχετικά, πρέπει να υπομνηστεί ότι, εις απάντηση ερωτήματος που έθεσε το Δικαστήριο, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η προσφεύγουσα υπέβαλε τις μηχανές που εισάγονταν με παράλληλες εισαγωγές σε μεγαλύτερες προθεσμίες επισκευής από τις προθεσμίες που ίσχυαν στα άλλα κράτη μέλη για τις ίδιες μηχανές, αλλά μόνο ότι επεφύλασσε στη δική της πελατεία ειδικά πλεονεκτήματα (επισκευή εντός 24 ωρών και εγγύηση 2 ετών). Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, η συμπεριφορά αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι περιορίζει την προμήθεια φωτογραφικών μηχανών που εισάγονται παραλλήλως, εφόσον οι μηχανές αυτές καλύπτονται πλήρως από την κανονική εγγύηση του κατασκευαστή, την οποία υποχρεούται να παρέχει ο διανομέας.

35 Επομένως διαπιστώνεται ότι, καίτοι η αιτίαση της Επιτροπής ως προς την εγγύηση «Silver Service» είναι αβάσιμη, εφόσον η εναρμονισμένη πρακτική η οποία απέβλεπε στον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών που προορίζονταν για την Camera Care έχει αποδειχτεί, η πρακτική αυτή αρκεί για να καταστήσει ανεφάρμοστη την εξαίρεση κατά κατηγορίες του κανονισμού 67/67.

36 Η προσφεύγουσα προβάλλει επιπλέον ότι η Επιτροπή δεν της παρέσχε τη δυνατότητα να καταστήσει γνωστή την άποψή της όσον αφορά τη σύμβαση αποκλειστικότητας με τη Victor Hasselblad. Επομένως, το άρθρο 2 της απόφασης πρέπει να ακυρωθεί. Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Από τη γνωστοποίηση των αιτιάσεων προκύπτει ότι η Επιτροπή γνώρισε στην προσφεύγουσα ότι η συμπεριφορά που της απέδιδε είχε ως αποτέλεσμα να στερήσει τη σύμβαση από το πλεονέκτημα της εξαίρεσης που προβλέπει ο κανονισμός 67/67.

37 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το αίτημα ακύρωσης του άρθρου 2 της απόφασης, όσον αφορά την προσφεύγουσα, είναι απορριπτέο.

5. Το σύστημα διανομής που εφαρμόζεται στο Ηνωμένο Βασίλειο

38 Η απόφαση της Επιτροπής διαπιστώνει, με το άρθρο 3, ότι το εκλεκτικό σύστημα διανομής που εφαρμόζει η προσφεύγουσα από το 1974 συνιστά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, λόγω των ρητρών 6, 23 και 28 του dealer agreement, της ποσοτικής επιλογής των μεταπωλητών και της επιρροής που επιτρέπει να ασκείται επί των τιμών μεταπώλησης.

39 Η απόφαση αναφέρει ότι η προσφεύγουσα αποφάσισε το 1974 να θέσει σε εφαρμογή σύστημα διανομής για τα προϊόντα Hasselblad. Μόνοι οι λιανοπωλητές που είχαν υπογράψει την πρότυπη σύμβαση (dealer agreement) εγκρίνονταν ως μεταπωλητές Hasselblad (authorized Hasselblad dealers) και προμηθεύονταν από τον αποκλειστικό διανομέα. Η προσφεύγουσα τροποποίησε σε ορισμένα σημεία το υφιστάμενο dealer agreement, η τροποποίηση δε αυτή ίσχυσε από την 1η Ιανουαρίου 1979. Το τροποποιημένο dealer agreement κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή στις 25 Ιανουαρίου 1980.

40 Πρέπει να σημειωθεί σχετικά ότι η ρήτρα 6, στην οποία αναφέρεται η Επιτροπή, δεν υπήρχε στις συμφωνίες που είχαν συναφθεί πριν από την 1η Ιανουαρίου

1979. Συνεπώς, η αιτίαση που αφορά την εν λόγω ρήτρα δεν μπορεί να γίνει δεκτή για την περίοδο που περιλαμβάνεται μεταξύ 1974 και 1ης Ιανουαρίου 1979. Οι ρήτρες 23 και 28, οι οποίες αναφέρονται στην απόφαση, αντιστοιχούν στις ρήτρες 22 και 27 που περιλαμβάνονταν στις συμφωνίες που είχαν συναφθεί πριν από την τελευταία αυτή ημερομηνία. Ως προς τις ρήτρες αυτές, καίτοι από παραδρομή παρεισέφρησε γραφικό λάθος στην απόφαση, το σφάλμα αυτό δεν μπορούσε να επηρεάσει ουσιαστικά την κατανόηση από την προσφεύγουσα των αιτιάσεων που της απευθύνθηκαν. Για την περίοδο που περιλαμβάνεται μεταξύ 1974 και 1ης Ιανουαρίου 1979, η απόφαση της Επιτροπής πρέπει να νοηθεί ως αναφερόμενη στις ρήτρες 22 και 27 των προηγούμενων συμφωνιών. Η εξέταση του συστήματος διανομής πρέπει επομένως να γίνει υπό το φως των παρατηρήσεων αυτών.

41 Η Επιτροπή διαμφισβητεί κυρίως τις ακόλουθες ρήτρες του dealer agreement, όπως τροποποιήθηκε το 1979, θεωρώντας ότι παραβαίνουν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης:

α) τη ρήτρα 6 (α) που ορίζει ότι υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις απαγορεύεται σε λιανοπωλητή να προμηθεύει με προϊόντα Hasselblad άλλους λιανοπωλητές φωτογραφικών μηχανών, είτε αυτοί είναι εγκατεστημένοι στο Ηνωμένο Βασίλειο είτε αλλού, («or elsewhere») χωρίς την προηγούμενη συναίνεση της προσφεύγουσας·

6) τη ρήτρα 23 (γ) που υποχρεώνει κυρίως το λιανοπωλητή να αποσύρει και να μην ανανεώσει κάθε αγγελία ή διαφήμιση κατά της οποίας η προσφεύγουσα διατύπωσε γραπτώς αντιρρήσεις·

γ) τη ρήτρα 28, κατά την οποία η προσφεύγουσα έχει το δικαίωμα να καταγγείλει τη συμφωνία χωρίς προειδοποίηση, αν ο μεταπωλητής δεν τηρεί μια από τις ρήτρες ή μεταφέρει το κατάστημά του χωρίς την προηγούμενη έγγραφη άδεια της προσφεύγουσας, ο δε μεταπωλητής υποχρεούται να ενημερώσει αμέσως την προσφεύγουσα σε περίπτωση μεταφοράς.

42 Για να αιτιολογήσει την άποψή της, η Επιτροπή προβάλλει ότι με την πρακτική της και τη νομολογία του Δικαστηρίου έγινε δεκτή η αντιανταγωνιστική φύση ρητρών παρόμοιων με τη ρήτρα 6· η απαγόρευση των παράλληλων προμηθειών περιορίζει τον ανταγωνισμό, δεδομένου ότι μειώνει σοβαρά την οικονομική ελευθερία των εγκεκριμένων μεταπωλητών και οδηγεί στην πλήρη εξάρτησή τους.

43 Η εξουσία, που προβλέπεται με τη ρήτρα 23 του dealer agreement να αξιώνεται από το μεταπωλητή να αποσύρει και να μην ανανεώνει τη δημοσίευση αγγελιών στον τύπο και άλλα διαφημιστικά μέτρα, ισοδυναμεί με δικαίωμα λογοκρισίας a posteriori υπέρ της προσφεύγουσας, πράγμα που επιτρέπει στην προσφεύγουσα να απαγορεύει τα διαφημιστικά μέτρα λιανοπωλητών ιδιαίτερα δραστήριων στο πεδίο του ανταγωνισμού και των τιμών και ειδικότερα εκείνων που εισάγουν αλλά όχι μέσω των αποκλειστικών διανομέων της Victor Hasselblad.

44 Όσον αφορά την είσοδο μεταπωλητών στο δίκτυο διανομής, η απόφαση αναφέρει ότι, ένα από τα χαρακτηριστικά της εμπορικής πολιτικής της προσφεύγουσας είναι να μην προμηθεύει με προϊόντα Hasselblad όλους τους λιανοπωλητές που συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις. Θεωρεί ότι ο σκοπός που επιδιώκεται με τη ρήτρα 28 είναι να επιτρέπει στην προσφεύγουσα να αποκλείει από το δίκτυό της διανομής μεταπωλητές, οι οποίοι συγκεντρώνουν όλες τις προβλεπόμενες προϋποθέσεις στο πλαίσιο του συστήματος διανομής, εμποδίζοντας έτσι κάθε δυνατό ανταγωνισμό στην περιφέρεια που παραχωρήθηκε στους εγκεκριμένους λιανοπωλητές· η επιλογή των μεταπωλητών δεν γινόταν επομένως, ή όχι αποκλειστικά, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων ποιοτικού χαρακτήρα, αλλά βάσει της ποσοτικής εκτίμησης της προσφεύγουσας. Σχετικά, η απόφαση αναφέρει (παράγραφος 35) ότι η προσφεύγουσα δήλωσε στην Επιτροπή το Φεβρουάριο του 1980 ότι δεν μπορούσε να εγκρίνει μεταπωλητή, ο οποίος προέβαινε σε παράλληλες εισαγωγές προϊόντων Hasselblad διότι, στην περίπτωση αυτή, δεν θα είχε κανένα έλεγχο στα προϊόντα που είχαν παραγγελθεί.

45 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η απαγόρευση πώλησης που περιλαμβάνεται στη ρήτρα 6 της σύμβασης δεν είχε ως σκοπό τον περιορισμό των εξαγωγών. Οι λέξεις «or elsewhere» στη ρήτρα αυτή παρεμβλήθηκαν από το δικηγόρο της προσφεύγουσας και η προσφεύγουσα ουδέποτε τις ερμήνευσε κατά την έννοια που αναφέρει η Επιτροπή. Πράγματι, ουδέποτε έλαβε μέτρα με σκοπό να περιορίσει τις εξαγωγές των μεταπωλητών της.

46 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι η σύμβαση απαγορεύει την πώληση μηχανών Hasselblad σε άλλους μεταπωλητές, ακόμη και εγκεκριμένους, είτε αυτοί είναι εγκατεστημένοι στο Ηνωμένο Βασίλειο είτε αλλού («or elsewhere»). Όπως ορθώς παρατηρεί η Επιτροπή, η απαγόρευση πώλησης μεταξύ εγκεκριμένων μεταπωλητών συνιστά περιορισμό της οικονομικής τους ελευθερίας και, κατά συνέπεια, περιορισμό του ανταγωνισμού. Επιπλέον, το γεγονός ότι η προσφεύγουσα ουδέποτε παρεμπόδισε τις εξαγωγές των μεταπωλητών της δεν αρκεί για να παραμεριστεί η σαφής απαγόρευση εξαγωγής.

47 Όσον αφορά τη ρήτρα 23, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η Επιτροπή αγνόησε την απόδειξη που προκύπτει από το ίδιο το dealer agreement καθώς και από άλλες δημοσιεύσεις Hasselblad, οι οποίες αποδεικνύουν την αποδιδόμενη σημασία σε ένα κοινό διαφημιστικό πρόγραμμα υψηλού επιπέδου. Έτσι, η ρήτρα 22, στοιχείο 6), προβλέπει ότι «ο μεταπωλητής οφείλει ανά πάσα στιγμή να προωθεί ενεργά την πώληση προϊόντων Hasselblad ... και να επισύρει με όλα τα μέσα την προσοχή στη φήμη και το καλό όνομα του κατασκευαστή, της εταιρείας και του μεταπωλητή». Το άρθρο 23 δεν έχει άλλο στόχο από τη διατήρηση υψηλού ποιοτικού επιπέδου ως προς τη διαφήμιση των προϊόντων Hasselblad.

48 Στο επιχείρημα αυτό η Επιτροπή απαντά ότι η εξήγηση που δίδει η προσφεύγουσα είναι αντίθετη προς την πραγματική της συμπεριφορά. Σε επιστολή της 25ης Ιανουαρίου 1978, που η προσφεύγουσα απεύθυνε στο δικηγόρο της (επιστολή την οποία η ίδια η προσφεύγουσα προσκόμισε στην Επιτροπή), αναφερόταν ότι μια διαφημιστική αγγελία της Camera Care δημιουργούσε προβλήματα λόγω των αναγγελλόμενων τιμών πώλησης (strictly on prices). Η εν λόγω αγγελία περιείχε τις εκφράσεις «we will match *any* price», «match *any* price» και «unbeatable prices».

49 Καίτοι αληθεύει ότι εν προκειμένω η προσφεύγουσα προτίμησε να καταγγείλει τη σύμβαση που συνήψε με την Camera Care, είναι πρόδηλο ότι ενδιαφερόταν για τη διατύπωση των διαφημιστικών αγγελιών ως προς τις τιμές πώλησης, και ότι η επίδικη ρήτρα είχε διατυπωθεί κατά τρόπο που να επιτρέπει στην προσφεύγουσα να απαγορεύει τις αγγελίες αυτές. Η απόφαση της Επιτροπής ήταν, επομένως, βάσιμη όσον αφορά τη ρήτρα 23.

50 Εξάλλου, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι ο αριθμός των εγκεκριμένων μεταπωλητών είναι περιορισμένος. Στην επιστολή που συνόδευε την κοινοποίηση του dealer agreement, αναφέρεται ότι η προσφεύγουσα ήταν έτοιμη να εγκρίνει κάθε μεταπωλητή ο οποίος θα συγκέντρωνε τις προϋποθέσεις, υπό τον όρο πάντως ότι, αν σε ορισμένη περιοχή υπήρχε ήδη μεγάλος αριθμός μεταπωλητών, επεφύλασσε σ' αυτή το δικαίωμα να μην εγκρίνει νέο μεταπωλητή, για να αποφύγει το ενδεχόμενο να μην μπορούν πλέον να διατηρηθούν οι ποιοτικές προϋποθέσεις για τους μεταπωλητές. Η προσφεύγουσα αναφέρει ως λόγο του περιορισμού αυτού ότι ο μεταπωλητής υποχρεούται να διατηρεί ορισμένο απόθεμα μηχανών και ότι, αν εγκρινόταν μεγάλος αριθμός μεταπωλητών, οι δυνατότητες πώλησης από ορισμένους θα ήταν τέτοιες ώστε το κέρδος που θα μπορούσαν να αποκομίσουν από τις πωλήσεις δεν θα δικαιολογούσε τη διατήρηση του αιτηθέντος αποθέματος. Δεν αμφισβητεί αυτό που δέχεται η απόφαση, ότι δεν ήταν διατεθειμένη να εγκρίνει μεταπωλητή, ο οποίος προέβαινε σε παράλληλες εισαγωγές.

51 Η Επιτροπή βασίμως συνήγαγε από αυτό ότι η προσφεύγουσα προέβαινε όχι μόνο σε ποιοτική, αλλά και σε ποσοτική επιλογή, ακόμη περισσότερο δε όταν είναι δεδομένο ότι μεταξύ των 2 000 λιανοπωλητών φωτογραφικών μηχανών στο Ηνωμένο Βασίλειο μόνο 100 περίπου είναι εγκεκριμένοι. Η ρήτρα 28 του dealer agreement επέτρεπε πράγματι στην προσφεύγουσα να περιορίζει την ελευθερία των μεταπωλητών, ακόμη και των εγκεκριμένων, να εγκατασταθούν σε περιοχή όπου αυτή έκρινε ότι η παρουσία του ήταν ικανή να επηρεάσει τον ανταγωνισμό μεταξύ μεταπωλητών.

52 Επομένως, η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε ότι οι ρήτρες 22 και 27 του dealer agreement εν ισχύι προ της 1ης Ιανουαρίου 1979 και οι ρήτρες 6, 23 και 28 του dealer agreement, όπως τροποποιήθηκε από την 1η Ιανουαρίου 1979, και τα κριτήρια επιλογής των μεταπωλητών συνιστούν παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

53 Καθόσον διαπιστώνει η απόφαση ότι η ρήτρα 6 του dealer agreement συνιστά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, κατά την περίοδο που περιλαμβάνεται μεταξύ 1974 και 1ης Ιανουαρίου 1979, πρέπει να ακυρωθεί.

Επί του προστίμου

54 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, ακόμη και αν αποδειχτεί ότι συμμετείχε στην εναρμονισμένη πρακτική που της προσάπτεται, όσον αφορά τον περιορισμό του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών, η Επιτροπή δεν μπορούσε να της επιβάλει πρόστιμο για το λόγο αυτό. Η σύμβαση του 1958 μεταξύ Victor Hasselblad και των άλλων αποκλειστικών της διανομέων στα άλλα κράτη μέλη κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή το 1965, και η Επιτροπή δεν μπορούσε, δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 5, του κανονισμού 17, να επιβάλει πρόστιμο για πράξεις μεταγενέστερες της κοινοποίησης αυτής και προγενέστερες της απόφασης με την οποία η Επιτροπή δέχεται ή αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης, εφόσον εμπίπτουν στα όρια της δραστηριότητας που περιγράφεται στην κοινοποίηση.

55 Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Κατά το χρόνο στον οποίο τοποθετείται η επίδικη εναρμονισμένη πρακτική, η προσφεύγουσα δεν συμμετείχε πλέον στην κοινοποιηθείσα συμφωνία, αλλά δεσμευόταν από συμφωνία που χρονολογείται από το 1975, η οποία δεν περιείχε ρήτρα περιορίζουσα τις

εξαγωγές ή τις εισαγωγές. Επομένως, δεν μπορεί να επικαλεστεί την κοινοποίηση συμφωνίας, στην οποία δεν συμμετείχε πλέον, για να αποφύγει το πρόστιμο.

56 Τέλος, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το ύψος του προστίμου είναι δυσανάλογο προς τις διαπιστωθείσες παραβάσεις, και κυρίως προς το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Victor Hasselblad, αν ληφθεί υπόψη ο αντίστοιχος κύκλος εργασιών τους.

57 Σχετικά, παρατηρείται ότι το ύψος του προστίμου καθορίζεται σε συνάρτηση με διάφορες περιστάσεις, μεταξύ άλλων τη σοβαρότητα της παράβασης και τη διάρκειά της. Ο κύκλος εργασιών της επιχείρησης δεν είναι παρά μόνο ένα από τα στοιχεία που μπορούν να ληφθούν υπόψη. Η εναρμονισμένη πρακτική που διαπίστωσε η Επιτροπή απέβλεπε στον αποκλεισμό κάθε εισαγωγής στο Ηνωμένο Βασίλειο μηχανών Hasselblad για λογαριασμό της Camera Care και λόγω του περιεχομένου της αυτού συνιστούσε σαφή παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού της Συνθήκης. Πάντως, φαίνεται ότι η Επιτροπή καθόρισε το πρόστιμο σε συνάρτηση με διάφορες σκέψεις, μεταξύ των οποίων το γεγονός ότι η πρακτική της προσφεύγουσας όσον αφορά την εγγύηση «Silver Service» παραβίαζε τους κανόνες ανταγωνισμού, και ότι καθυστερούσε την επισκευή μηχανών παράλληλης εισαγωγής, πράγμα που η Επιτροπή δεν απέδειξε κατά τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου. Εξάλλου, το Δικαστήριο πρέπει να ακυρώσει το άρθρο 3 της απόφασης ως προς ένα σημείο και ως προς ορισμένη περίοδο. Κατά συνέπεια, οι διαπιστωθείσες παραβάσεις γίνονται εν μέρει μόνο δεκτές. Άλλο γεγονός που πρέπει να συνεκτιμηθεί είναι ότι η προσφεύγουσα δεν είναι μεγάλη επιχείρηση. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, το Δικαστήριο αποφασίζει να μειώσει το πρόστιμο από 165 000 σε 80 000 ECU.

Επί των δικαστικών εξόδων

58 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Σύμφωνα όμως με την παράγραφο 3, πρώτο εδάφιο, του ίδιου άρθρου, το Δικαστήριο μπορεί να συμψηφίσει τα έξοδα ολικώς ή μερικώς σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων.

59 Εφόσον ο καθένας από τους διαδίκους ηττήθη μερικώς, πρέπει να γίνει συμψηφισμός των εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

1) Ακυρώνει την απόφαση της Επιτροπής κατά το μέτρο που διαπιστώνει ότι η ρήτρα 6 του dealer agreement συνιστά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, κατά την περίοδο που περιλαμβάνεται μεταξύ 1974 και 1ης Ιανουαρίου 1979.

2) Μειώνει το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα σε 80 000 ECU, ήτοι 45 218,18 στερλίνες.

3) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.

4) Κάθε διάδικος, περιλαμβανομένης και της παρεμβαίνουσας, φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Mertens de Wilmars Bahlmann Galmot

Pescatore O'Keeffe Bosco Everling

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 21 Φεβρουαρίου 1984.

Κατ' εντολή
του γραμματέα

H. A. Rühl

Κύριος υπάλληλος διοικήσεως

Ο πρόεδρος

J. Mertens de Wilmars